

EEEH Dergi

Eşit, Erişilebilir, Engelsiz Hayat

Sayı: 81

Kasım 2020

Editör: Meral Sözen.

Yazım Denetimi: Gülcan Altun, Canan Çam Yücel.

Web Sorumlusu: Can Deniz Balkaya, Ramazan Derin.

Web Teknik Destek: Burak Sarı.

Sosyal Medya Sorumlusu: Dilek Başar Açlan.

Yayınlayan: Engelsiz Erişim Derneği.

İletişim Bilgileri:

Web: <http://eeeh.engelsizerisim.com>

E-posta: eeehdergi@engelsizerisim.com

Facebook: www.facebook.com/eeehdergi

Twitter: www.twitter.com/eeehdergi

Youtube: www.youtube.com/channel/UCYxPXyFBI1mOlsPKTcuFafw

İçindekiler

Editörden	1
Farklılıklarımızla Aynı Anda.....	4
SORULAR SORULAR.....	10
ÇUVALDIZI KENDİMİZE	13
GEL BİRBİRİMİZDE KENDİMİZİ ARAYALIM.....	16
VİCDANIN REDDİ VE BİR AHLAKSIZLIK OLARAK AHLAKÇILIK	18
BURAK VE MERAL'E CEVAP: GÖNÜLLÜ ESARET	22
KONFOR ALANIMIZ NE KADAR KONFORLU?	28
BEBEĞİMİ BEKLERKEN	31
ENGELLİNİN ÇOCUĞU DA ENGELLİ GİBİ OLMALI.....	33
MİNİK MERAKLILARA KÖRLÜĞÜ ANLATMAK	35
ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ VE ÖRSELENMEK.....	41
İNSAN OLMANIN DOĞAL SONUCU	44
SİZ HİÇ BÖYLE BALE İZLEDİNİZ Mİ?	46
GÜZEL BİR EDEBİ DÜŞ: 'ÖTEKİ' KADINLARIN EDEBİYATI	49
BALIK VE BEN.....	51
KÖRE ÇAY YOK.....	54
BİLGİSAYAR ALIRKEN NELERE DİKKAT ETMELİYİZ?.....	56
ONLİNE EĞİTİM PLATFORMU: UDEMY	64

EV İŞLERİNE SIFIRDAN GİRİŞ - 1	72
KÖRGÖZ İLE HACAMAT	79

Editörden

Merhaba sevgili dostlar.

Bu yıl pandemi her şeyi olduğu gibi festivalimizi ve dolayısıyla Dergimizin özel sayısını da etkiledi. Festivalimiz gibi özel sayımız da bu yıl sizlere kasım ayından “Merhaba” dedi.

Yine festival gibi bir sayımız var. Haydi bir göz atalım.

İlk olarak 7. Beyaz Baston ve Erişilebilirlik Festivalinin iz düşümleri yansıdı dergimizin sayfalarına. Sevgili Meral Sözen’in kaleminden okuyoruz.

Okumayı özlediğimiz kalemlerden birisi olan Beyza Ünal, “Şimdinin böyle olacağını bilseydim, aynı seçimleri yapmaya devam eder miydim?” diyor ve 60’ncı sayıdan sesleniyor bizlere, “Sorular Sorular” diyerek.

Bazen başladığımız mücadeleler, aynı yeti farklılığını yaşadığımız arkadaşlarımız tarafından öylesine baltalanıyor ki, bu nedenle çuvaldızı kendimize yöneltmemiz gerektiğini ve böylece yapılan hatanın farkına belki varabileceğimizi söylüyor, Sevgi Mart Göcen 71’inci sayıdan. 76’ncı sayıdan seslendiği yazısında, “Gel Birbirimizde Kendimizi Arayalım” diyor Burak Sarı, ve temizleyerek ayrık otlarını, kendimizi keşfedip; farklılıklarımızla büyük bir orman yaratmanın hayalini kuruyor,

Ahlakçılığın bir ahlaksızlık olabileceğini düşünmüş müydünüz hiç? Söz konusu olan, dergimiz yazarlarından Meral Sözen’in kalem ise kendinizi sorgulamanın en derin sularında bulmanız işten bile değildir. işte 76’ncı sayıdan seslendiği “Vicdanın Reddi ve Bir Ahlaksızlık Olarak Ahlakçılık” başlıklı yazısıyla dalıyoruz o sulara.

Toplum davranışları yeti farklılığı olanlara bir konfor alanı mı sağlıyor? Peki bu alanın sağladığı dokunulmazlık, yeti farklılığı olanlar için ne gibi sonuçlar doğuruyor? Engin Yılmaz “Burak ve Meral’e Cevap: Gönüllü Esaret” başlıklı yazısıyla 76’ncı sayıdan sesleniyor bizlere ve oluşturulan dokunulmazlığın sonuçlarını ortaya koyuyor.

Konfor alanını sorgulayan bir başka yazı da konuk yazarımız Habil Bozkurt’tan geliyor.

“Konfor Alanı Ne Kadar Konforlu?” başlıklı yazısıyla, 78’inci sayıda anlatıyor düşüncelerini.

Bir anne adayını için bebeğini beklediği süreç, yaşamının en eşsiz ve mükemmel dönemidir.

Ancak kör bir anne adayısınız; bu süreç de toplumun önyargıları ve ötekileştirmeleri ile

sizin için kabuslu bir hale gelebilir. İşte Dilek Başar Açlan, minik kızı Ela Hipatya'yı beklerken yaşadığı anlamsızlıkları paylaşıyor bizlerle.

Konuk yazarlarımızdan İbrahim Akıncı; yeti farklılığı olan anne babaların çocuklarının, toplumun normal nitelenmesinde yer alan ebeveynlerin çocukları gibi olmasının, toplum tarafından kabullenilemediğini anlatarak; bir başka ötekileştirme öyküsü seriyor gözler önüne. Dünyanın en meraklı varlıklarıdır çocuklar ve ne kadar doğru yönlendirilirse, gelecek dünya için o kadar güzel işler yapılmış olur. Canan çam yücel, “Minik Meraklılara Körlüğü Anlatmak” başlıklı yazısı ile çocuklara körlüğü en doğru açıklamanın yollarını paylaşıyor bizlerle.

Bir başka yeti farklılığı ise öğrenme güçlüğü. Dergimiz konuk yazarlarından Şenel Akyıldırım, “Öğrenme Güçlüğü ve Örselenmek” başlıklı yazısı ile öğrenme güçlüğüne ışık tutup; yaşadığı anılarla ihtiyacı olanlara farklı bir perspektif kazandırıyor.

“İnsan Olmanın Doğal Sonucu” başlıklı yazısıyla, TV programlarının eş erişim anlayışına muhteşem bir mantık dersi veriyor Gülcan Altun. Hala okumadıysanız; sizin için özel sayımızda.

Sesli Betimleme Derneği hayatımıza girdikten sonra, tiyatro, film, dizi, bale ve birçok sanat eseri izlemenin anlamı tamamıyla değişti bizler için. İşte Nurşen Sunar Korkmaz, yaşadığı deneyimi paylaşıyor, “Siz hiç böyle bale izlediniz mi?” diyerek.

‘Öteki Kadınların Edebiyatı’ karantina günlerinde harika bir proje olarak ortaya çıktı. Elbette bu güzel projenin Dergimiz sayfalarında yer alması gerekiyordu. Kitabın editörlerinden Zozan Çetin’in yazısını okuduktan sonra, kitabı incelemek için can atacağımıza eminiz.

Özlediğimiz kalemlerden birisiydi sevgili Pınar Yavuz ve bir kısa filmde, Balık ve Ben'den, hareket ederek; hayatta tek bir doğruya inananların çizdiği portrenin bizi yıldırması gerektiğini fısıldıyor kulaklarımıza.

Uçağa bindiniz, kucağınızda minik prensesiniz... Ve klasik süreçlerden sonra ikramlar başladı. Herkes istediğini özgürce seçebilirken; servis yapan hostes tarafından size verilen çayı dökmeden içemeyeceğiniz düşünülüyor ve çay olduğu bile söylenmiyor. Yok, yok şaka yapmıyoruz. Yine dergimizin özlenen kalemlerinden Elif Emir Öksüz yaşamış bu olayı ve “Köre Çay Yok” başlıklı yazısıyla aktarmış bizlere.

Kim ne yaparsa yapsın biz buradayız. Hayatın tam ortasında ve sonuna kadar mücadelenin içinde. Bir körün bağımsızlık sembolleridir 3 B işte bu 3 B'den biri olan ‘bilişim’den sonuna kadar faydalanabilmenin yollarından birisi de sağlam ve iyi bir bilgisayar seçebilmektir. O zaman buyurun teknoloji köşemizin sahiplerinden Ramazan Derin'in

yazısına.

3 B'den bilişim sayesinde online öğrenme platformlarının kapıları da açılıyor. Bilişim köşemizin diğer sahibi Can Deniz Balkaya ise UDEMY platformundan söz ediyor bizlere. Ev işlerinin sıkıcı olduğunu mu söylediler sizlere? O zaman onlara Murat Kefeli'nin dergimizde yer alan yazı dizisinden söz etmelisiniz. Bir ipucu vermesi için serinin ilk yazısına bu özel sayımızda yer vermeyi uygun bulduk.

Yeti farklılıklarının bir engel teşkil etmediğini, herkesin aynı işleri hep aynı yöntemlerle yapmak zorunda olmadığını her türlü yöntemi kullanarak anlatmaya çalışıyoruz. İşte konuk yazarımız Mustafa İşçier bir orta oyunu olan Karagöz ile Hacivat'tan hareket etmiş bu kez. Ne diyelim belki bu yöntem amacına ulaşır.

Başta da söylemiştik ya festival gibi bir sayı diye. İşte eşitlikten erişilebilirliğe ve engelsiz bir hayat hayaline, kah önümüze çıkan engellerden, kah bulduğumuz yöntemlerden söz ederek; geldik bir özel sayının daha tanıtımının sonuna. Bizde ne hayal biter ne çözüm yöntemi. Bu yıl 7'ncisini yaptık Beyaz Baston ve Erişilebilirlik Festivali'mizin. Ama inanıyoruz ki içimizden ömrü vefa edenlerle, çok daha eşit, erişilebilir ve engelsiz günlerde 70'incisi de yapılacak ve denecek ki "İyi ki yakılmış o kıvılcım. İyi ki taşınmış o meşale. İyi ki düşülmüş tarihe o notlar." İşte o iyi kilerin bir tanesinde bir harf olmayı başarabilirsek, ne mutlu bize. Biz yüklenip yeni hayallerimizi, alıp yeni haritalarımızı yola çıktık bile 82'nci sayımızı hazırlamak için. O zaman o sayfalarda görüşmek üzere.

Farklılıklarımızla Aynı Anda

Meral Sözen

meralsozen1@gmail.com

Sayı: 81, Kasım 2020

2020 yaz ayları...

-Pandemi devam ediyor, festivali nasıl yapacağız?

-O zamana kadar belki...

-Yok, sonbahar daha zorlu olacak diyorlar.

-Bilgi yarışmasını da yapamadık.

-Öyleyse düşünelim, ne yapabiliriz.

Eylül 2020

-Biz bu festivali bir şekilde yapacağız.

-Bilgi yarışmasını da yapacağız.

Festivale 24 saatten az bir zaman kala...

-Tüm sistemi kurduk, her şeyi planladık, yine de bir deneme yapalım.

-Hayır, bu şekilde sistem sağlıklı çalışmıyor.

-Başka bir kurgu mı oluştursak?

-O kadar vaktimiz yok.

-Farklı yöntemler deneyeceğiz.

Açılışa birkaç saat kala...

-Belki de yapamayız.

Olsun!

Denemedik demekten, biz yapamayız demekten iyidir.

9 Kasım Pazartesi akşamı

Heyecan dolu onlarca yarışmacı, seyirci ve neredeyse bir o kadar görevliyle soluk soluğa bir yarışma ile açılış...

Kazananlar, kaybedenler, teknik sorunlar, alternatif çözümler, koordinasyon gruplarında biriken yüzlerce WhatsApp mesajı, hepsi birbirinden renkli yarışmacı grupları, havada uçuşan sorular, birbirinden komik durumlar, herkesi saran bir enerji ve saatler süren eğlence...

Selen Özel Bilgi Yarışmasının on üçüncüsü ilk kez çevrimiçi olarak gerçekleşti. Gecenin sonunda belki yorgunuz, belki finale kaldık, belki elendik ama bu ortak deneyimi paylaşmaktan duyduğumuz mutluluğun tadı başka.

Saatler gece yarısını geçmiş, başkan konuşuyor, "Aksaklıklar olsa da biz bu yarışmayı yaptık, çok ama çok eğlendik, koşullar uygun değil demedik, vaz geçmedik. İyi ki de vaz geçmemişiz. O kadar mutluyum ki. birazdan kokoreç yemeye gideceğim..."

10 Kasım Salı akşamı

Pandemi bir yana festivalin çevrimiçi olması çok büyük avantajlar getirdi bize. Uluslararası konuklarımızdan ilki, post doktora sahibi kör bir Kimyager olan Greg Williams bizlerle.

Erişilebilir fen laboratuvarlarından, dokunsal grafiklerden bahsediyor. Körleri ısrarla belli alanlara ve işlere yönlendirmeye çalışanlara inat, körlerin bağımsız bir şekilde laboratuvarlarda deneysel veri toplayabilmelerini sağlayan sistemlerden konuşuyoruz. Hayır, bunlar bizim gerçekleşmesi imkansız düşlerimiz değil. Erişilebilir matematiğin mümkün olduğunu, diğer herhangi bir alan gibi pozitif bilimlerin de körlere kapalı olamayacağını canlı canlı anlatıyoruz.

Ve bir kez daha söz veriyoruz, “Bir gün, herkesle aynı anda, tüm eğitim kurumlarına engelsizce girinceye dek...”

11 Kasım Çarşamba akşamı

Bu kez konuklarımız Amerika’dan NFB başkanı Mark Riccobono ve Fatoş Floyd...

Engelsiz Erişim ve NFB bir araya geliyor ve bağımsız yaşamın temel bir hak olduğundan, körlüğün bir eksiklik değil yeti farkı olduğundan, körlerin istediği hayatı yaşayacağından, körlere adına yalnızca körlere konuşacağından söz ediyorlar.

Amerika’daki kör hareketini detaylıca dinliyor, neyin nasıl ilerlediğine dair sorular soruyor, kendi mücadelemizle kıyaslamalar yapıyoruz. Bu arada NFB’nin elli bin üyesi olduğunu duyuyoruz, biz şimdilik burada sayıca az da görünsek yalnız olmadığımızı biliyoruz, ve tekrar ediyoruz, “Bir gün, tüm yaşamı, eşit, erişilebilir, engelsiz kılıncaya dek...”

12 Kasım Perşembe akşamı

Uzayın derinliklerinde bir yolculuktayız. Astrofizik alanından yine uluslararası bilim insanlarıyla birlikteyiz. Ana konuğumuz Wanda Diaz Merced, kör bir kadın olarak görev yaptığı Yerçekimi Dalga Gözlemevindeki çalışmalarından söz ediyor. Alandan bilim

insanları, astronomik gözlem ve verilerin sese dönüştürülerek nasıl analiz edildiğini anlatıyorlar. Biz bu gece astronomi ve fizik alanında körler için hayal kurmanın hiç de zor olmadığını anlıyoruz.

İlk kez değilse de bu kez daha iddialı, daha emin söylüyoruz, “Diğer hiçbir alan gibi bilim de görenlerin tekelinde değil!”

13 Kasım Cuma akşamı

İngiltere’den araştırmacı yazar Selina Mils ile buluşuyoruz. Araştırmaları sonucunda, engel denilen şeyin körlük değil toplumsal bariyerler olduğunu, ilkçağlardan günümüze sayısız örnekle anlatıyor bize. Körlüğün ya da körlerin trajedileştirme ile kahramanlaştırma ikilemine sıkıştırılma tarihini dinliyoruz bir yönüyle. Farklı zaman dilimlerinde birbirine çok benzer yaklaşımlara tanık olmak zihnimizi açıyor.

İlerleyen saatlerde gece yarısına dek sürecek bir oturumla bizler de tarihe izimizi bırakıyoruz. Bizler, gerçek insanlar, yani şimdi ve burada yaşayan körler olarak, yeti farklılığından, kör kimliğinden, mücadelemizden bahsediyoruz. Havada uçuşan sonsuz fikirlerin doğrusunu yanlıştını tartışıyoruz. Dostlarla zaman zaman aynı fikirde olmasak ne olur? Biz gerçekten düşünüyor, gerçekten sorguluyor, gerçekten üretiyoruz...

14 Kasım Cumartesi akşamı

“Her cadde, sokak ve mekanı özgürce gezinceye dek...” demiştik erişilebilirlik sözümüzde. Havaalanları ve uçakların erişilebilirliği konusunda alandan temsilcilerle birbirimizi dinliyoruz. Havaalanlarında bağımsız hareket etmek için hangi imkanların olduğunu öğrendikçe ve başka neler yapılabileceğini düşünüp tartışıkça daha da heyecanlanıyoruz. Bilgileniyoruz, bilgilendiriyoruz, çünkü biz her yerdeyiz ve her yerde olmaya devam edeceğiz.

Akşamlarımızı fırtına gibi seminerlerle geçirirken, iki gün boyunca da stantlar açılıyor hemen her konuda. Erişilebilirlikle ilgili ne varsa paylaşılıyor coşkuyla. Web yazılımından Braille'e, sesli betimlemeden erişilebilir ev aletlerine her şey sergileniyor. Yemek de yapılıyor stantlarda, tıraş da olunuyor, sokaklarda da geziliyor. Kör ebeveynler de aradıklarını buluyor, eğlence ve oyun arayanlar da.

15 Kasım Pazar günü...

Selen Özel bilgi yarışmasının muhteşem finali ve kapanış partisi...

Daha az yorgun, çok daha deneyimli, çok daha coşkulu ve mutluyuz. Seyirciler arasındaki iki kişi olarak güçlerimizi birleştirdiğimizde yalnızca altı soruya doğru yanıt verebildiğimizi düşünürsek, finalistleri kutlamamak olmaz herhalde.

Burada yalnızca küçük bir kısmı anlatılan bu baş döndürücü festival, tatlı bir rüya, olmayacak bir hayal ya da uzaklardaki bir ütopya değil, bir hafta boyunca yaşadığımız tarihi bir deneyimdi.

7. Beyaz Baston ve Erişilebilirlik Festivali; seminer ve stantlarıyla zihnimizde koca bir alan, katılımcılarıyla yüreğimizde bir umut, aksaklıklarıyla yüzümüzde bir gülümseme ve her anıyla eşsiz bir deneyim bıraktı.

2020 yılının kasım ayından tarihe notumuz olsun, "Biz buradaydık ve eşitliğe inandık. Ve sen her ne zaman bizimle karşılaşırırsan arkadaşım, asla yalnız hissetmeyeceksin. Söz veriyoruz ki tüm yaşamı eşit, erişilebilir ve engelsiz kılıncaya dek mücadeleye devam edeceğiz."

Festivalimizdeki her şeye, stantlar ve akşam etkinlikleriyle birlikte bilgi yarışmamıza erişmek ve bu coşkuyu katılmadıysanız hissetmek veya yeniden yaşamak isterseniz

festival.engelsizerisim.com

adresini ziyaret edebilirsiniz.

SORULAR SORULAR...

Beyza Ünal

beyzaunal7@gmail.com

Sayı: 60, Şubat 2019

Sizlere bu sayıda Ted Chiang'ın "Hayatının Hikayesi" isimli öyküsünden ve 2016 yılında bu hikayeden uyarlanan ve Denis Villeneuve'ün yönettiği Arrival (Geliş) filminin bana düşündürdüklerinden bahsedeceğim – çünkü filmi uzun zaman önce izleyip çok etkilenmiş olmama rağmen, öyküyü yeni okudum ve bir kez daha emin oldum: Bu, benim de hayatımın hikayesi. Korkmadan okuyabilirsiniz, öykünün veya filmin keyfini kaçırarak hiçbir ayrıntıdan söz etmeyeceğim.

Hikayemiz bir ekran üzerinden insanlarla iletişim kurmaya çalışan uzaylılar ve uzaylıları anlamaya çalışan Louise adında kadın bir dilbilimciyle başlıyor. Şimdi hikayeyi biraz düşündüğümde Louise'in uzaylılarla tanışma, kaynaşma ve en sonunda anlaşması esnasında olanların bir psikoterapi sürecine benzediğini fark ediyorum. Psikoterapi süreçlerinde, bence olan şey, farklı geçmişe, hayat görüşüne, deneyimlere, ilişkilere sahip iki kişinin bir dil üzerinden birbirini anlama çabaları... Karşılıklı gelişen bu etkileşimde, görünürde hasta konumundaki kişi, ama aynı zamanda terapist konumundaki kişi de, dünyayı farklı bir anlamlandırma ışığı altında görme şansı elde ediyor ve böylece önünde dünyayı deneyimlemenin farklı yolları açılıyor.

Mesela, gerçekten de zaman dediğimizde zihnimizde geçmiş, şimdi ve gelecek canlanıyor. Tamamen doğrusal bir şekilde, önce olan olayları, sonrakilerin nedeni olarak görüyoruz. Hayata dair bildiğimiz, tanık olduğumuz, deneyimlediğimiz her şey bizi böyle düşünmeye itiyor. Peki ya, dünyayı deneyimlemenin farklı yollarından biri doğrusal olmayan zamansa? Gelecekte olan geçmişi etkileyebilirse ya da geleceğin getireceklerini bilerek şimdiki yaşamak mümkünse?

Şöyle açıklayayım. Diyelim ki, istenmediğimi, unutulduğumu hissettiğim bir anım var. Hayatım boyunca, hayatımın en önemli anlarından biri olarak bu anı taşıyorum. Bu anı,

farkında olmasam da bir yerlerde kendimi tanımlama yolum olmuş. Kendime hep böyle baktığım için başkalarının da öyle bakacağını düşünmüşüm. Sonra bir gün, bu anıyla ilgili görmediğim bir şeyi fark ediyorum; aslında unutulduğum kadar kendimi unutturmuşum da... En azından kimseye kendimi hatırlatmamışım. Bunu kabul etmeye başladığım an, geçmişteki terk edilmişlik hislerim yavaş yavaş hafifliyor sanki. Evet, zamanı doğrusal düşündüğümüzde olayın değiştiğini söylemek mümkün değil; ama değişmediğini söylemek de mümkün değil – çünkü artık kendimi terk edilecek, istenmeyecek, unutulacak biri olarak görmüyorum. Gelecekte olan bir şey, geçmişi değiştiriyorsa, hangi doğrusallıktan bahsedebiliriz ki?

Gelelim diğer soruya... Geleceği görerek, geleceğin neler getireceğini bilerek yaşamak mümkün müdür? Bu, aslında biraz özgür irade sorgusu – ki son zamanlarda özgür irade meselesinin sürekli olarak kafamı meşgul ettiğini inkâr edemeyeceğim. Ancak, bu soruyu şöyle sormak da mümkün, şimdinin böyle olacağını bilseydim, aynı seçimleri yapmaya devam eder miydim? Bu, hayatımızın her alanı için düşünebileceğimiz bir şey... Ama ben bunu sakatlığım üzerinden düşünmek istiyorum çünkü bu tam da, bir süredir ilgi alanımda olan bir meseleye bağlanıyor: Sakatlık, gurur duyulacak bir şey olabilir mi? Kimine göre cevap net bir şekilde hayır. Bu kişilere göre, sakat olmayı kendimiz seçmediğimiz gibi, bu, bireysel olarak günlük hayatımızda güçlük yaşamamıza neden olan bir şey... Toplumun da işimizi kolaylaştırdığını söylememiz mümkün değil. Kimisi de tam da bu yüzden, toplumsal dayatmalara karşı durmayı beraberinde getirdiği, yaşadığımız güçlükleri farklı yollarla çözmemizi gerektirdiği için sakat kimliğinden gurur duyduğunu ve sakatlığından asla vazgeçmek istemeyeceğini belirtiyor. Bazı kişiler de, gurur duygusunun kendiliğimizden sahip olageldiğimiz bir şeyle ilişkili olamayacağını, gururun ancak yaptıklarımızla ilişkilendirebileceğimiz bir duygu olduğunu savunuyor. Dolayısıyla, onlara göre böyle bir soru baştan yanlış.

Bana soracak olursanız, gurur duygusu en çok sahiplenmekle ilgili. Kim olduğunu, ne yaptığını, ne yaşadığını sahiplendiğinde hissettiğin duygu... Kendine dair her şeyi olduğu gibi kabul edebilmek ile ilgili yani; dolayısıyla kendi içinde yaşadığın bir şey – ama sanırım, bizim kültürümüzde daha çok kişilerarası bir alana ait bir duygu gibi algılanıyor. Hatta bazen bu duygunun ilişkiler üzerinde olumsuz bir etkisi varmış gibi... Bu kısımlar bambaşka bir tartışmaya gider ama, sonuç olarak kendimi ne kadar sahipleniyorum ve seçme şansım olsaydı hayatımda neleri ne kadar değiştirirdim diye sormak önemli geliyor. Benim bu sorulara verdiğim cevap her zaman aynı olmuyor – ama sahiplenmeyi, her şeyi olduğu gibi

kabullenmeyi, seçme şansım olsaydı da bu yoldan gideceğimi düşünmeyi istiyorum. Biliyorsunuz, bu dediklerimi tamamen yaptığım bir zaman hiç gelmeyecek, zaten amacım da bir daha hiç şüpheye düşmemek değil. Sadece kendimi sahiplenemediğim, olanları kabullenemediğim ve her şeyi kökten değiştirmek istediğim zamanlarda, ben o anda o yola girmekte zorlansam da başka bir yolun ve o yolda hali hazırda ilerleyenlerin var olduğunu hatırlamayı umuyorum.

Ted Chiang'ın öyküsünün benim için hep bunları hatırlatacak bir tarafı olacak. Bu yüzden kendisine ne kadar teşekkür etsem az...

ÇUVALDIZI KENDİMİZE

Sevgi Mart Göcen

Sevgi.mart@gmail.com

Sayı: 71, Ocak 2020

“İğneyi kendine, çuvaldızı başkasına.” diye bir atasözümüz vardır, bilirsiniz. Son dönemlerde okuduğum birkaç mail ve e-posta gruplarında dönen tartışmalar, bize iğnenin yetmeyeceğini gösterdi bana, arkadaşlar. Bu nedenle de silkinip kendimize gelmemiz için çuvaldızın daha iyi geleceğini düşünüyorum.

“Dezavantajlı gruplar”, “Özürllüler”, “Engelliler”, “Yeti kaybı olanlar”, “Özel gereksinimli bireyler”, “Kör, sağır, topal, zihinsel özürllü...”, “Engelli kardeş”, “Sakat”... Toplum nezdinde ne kadar çok nitelememiz var değil mi? Oysa tek bir kavram “İnsan” yeter, hepimizi anlatmaya. Yıllardır toplumu bilinçlendirme çabasındayız; farklı değil, eşit olduğumuzu, erişilebilirlik çözümlerinin yaygınlaşması ile toplumdaki tüm bireyler arasında herhangi bir fark kalmayacağını, aslında aynı işi farklı yöntemler kullanarak yaptığımızı, neyi yapıp neyi yapamayacağımıza başkalarının karar vermemesi gerektiğini, yeti farklılığının değil, erişilemezliğin engel teşkil ettiğini, ‘Bizim için biz olmadan asla’yı ve daha birçok şeyi, kendine normal diyenlere ifade etmeye çalışıyoruz. Ama son zamanlarda yapılan tartışmaları okuyunca, yanlış yerde kürek çektiğimizi düşünmeye başladım. Tüm bunları önce kendi camiamıza anlatmalıymışız hissine kapıldım.

Yine baltayı ayağımıza vuruyoruz, yine önce biz kabul ediyoruz bir şeyleri gören, duyan, yürüyen yani kendine normal diyenler gibi tam ve eksiksiz yapamayacağımızı... Sonra, bunun aksini savunanları acımasızca eleştiriyor, yerden yere vuruyoruz. “Sen eksikliğini kabul et; hiçbir zaman bir gören gibi yolda yürüyemezsin, film izleyemez, kitap okuyamaz, belirli meslekleri yapamazsın; hiçbir zaman bir yürüyen gibi hareket edemezsin, üst katlara çıkamazsın, parklarda dolaşamazsın, spor yapamazsın; hiçbir zaman bir duyan gibi iletişim kuramaz, derdini anlatamazsın...” diye üsteliyoruz. Sonra da eşit olduğumuzu anlatmaya çalışıyoruz. Peki, ne kadar yanlış yolda olduğumuzu fark etmiyor muyuz?

Toplum, engelliği dışlamak, ötekileştirmek, ona acımak, merhamet etmek, onu kendisinden aşağı görmek için fırsat kollarken, biz ekmeğine yağ sürmüyor muyuz? Önce kendimiz, “normal” dışı olduğumuzu kabul ederek, normal kalıbının bilinçaltını beslemiyor muyuz?

Bir olguyu kabul ettirebilmek için önce kendimiz, o olguya inanmalıyız. Yöntemini araştırmalı, çözümünü bulmalı ve bu çözümün, hayatın olağan akışı içinde yerini alması için mücadele etmeliyiz.

Evet, bir görme engelli Latin Alfabesi ile klasik tarzda yazılmış bir metni okuyamaz. Ancak, bunu kabullenip “Ben zaten görenler gibi okuyamam.” düşüncesine inanırsa, hiçbir arayışa da girmez. Oysa bugün, Latin Alfabesi ile yazılmış bir metni okumak, telefonumuza gelen bir mesajı okumak kadar kolay ve bunu da bu işi yapabileceğine inanan körlerin mücadelesi sonucu elde ettik. “Bir kör yolda düzgün yürüyemez, gideceği yeri bulamaz.” düşüncesine inansaydık, şu an hepimiz evlerimizde oturup ölümü bekliyor olurduk. Oysa birileri çıktı ve beyaz baston denen bir alet icat etti; bir başkası, navigasyon sistemlerini erişilebilir hale getirdi ve biz her şeye rağmen sokaklardayız, işimizin başında, hayatın tam ortasındayız.

Bir sağır ve dilsiz, hiçbir zaman insanlarla iletişim kuramayacağı düşüncesine inansaydı, bugün işaret dili denilen şey olmayacaktı. O insanlar da uydurulmuş sessizliklerine mahkum olarak kalacaklardı. Oysa, herkes konuşmanın sadece dil, dudaklar ve dişlerle yapılmadığını, el, kol ve mimiklerle de çok güzel konuşulabildiğini gördü. Ayrıca, size kim söyledi ki konuşmanın tek yönteminin seslerle olduğunu?

Tekerlekli sandalye, koltuk değneği, protez, biyonik organlar ve erişilebilirliğe hizmet eden daha birçok aparat, insanların “Ben zaten eksikim, hiçbir şeyi diğerleri gibi yapamam.” hissine kapılmamasından doğdu.

Peki, geldiğimiz bu noktada, önümüzde bunca örnek varken, ayağımıza balta vuranlar da bu erişilebilirlik çözümlerinden sonuna kadar yararlanıyorken, neden hala eksik olduğumuzu iddia ediyoruz? Neden hiçbir şeyi kendisine normal diyenler gibi yapamayacağımıza inanıyoruz? Neden herkesten farklı muamele bekliyoruz?

Evet, belki beni fildişi kulemden bakmakla suçlayanlar olacak; evet, belki hayatın gerçeklerinden uzak olmakla itham edileceğim. Ama ben Güneşi hedefliyorum arkadaşlar ve biliyorum ki ıskalarsam da yıldızları tuttururum; sonra da en yakın yıldızdan Güneş'e ulaşırım. Benim fildişi kulem çok büyük, hepinizi bekliyorum. Bırakın savaş baltalarınızı, alın tüm inançlarınızı ve gelin; inanıyorum bir gün anlatacağımız, tek niteliğimizin "İnsan" olmak olduğunu herkese...

GEL BİRBİRİMİZDE KENDİMİZİ ARAYALIM

Burak Sarı

buraksari2014@gmail.com

Sayı: 76, Haziran 2020

En çok kalabalıklarda yalnızdır insan. Kalabalıklarda bulur kendini, kalabalıklarda kaybeder. En çok da kalabalıklarda yalnızlaşır. Çünkü karşısında tepeden tırnağa aynılaşmış bir insan yığını vardır. Kendi benliğini savunmadan kocaman geleneklerin ardına sığınan bir topluluk, kocaman bir güruhun tek tipleşmesinden başka bir şey değildir. İşte böyle bir kitle karşısında tamamen yalnızsındır. Sen ve o. Bir üçüncü yok.

Yüz yıllar öncesinin şartlarında oluşturulmuş ne varsa, bu gün hiçbir anlam ifade etmediği halde onun yılmaz savaşçısı olurlar. Kendi köklerini bürüyen ayırık otlarına sıkı sıkı sarılırlar. Kendilerini çürüteceğinin farkına bile varmadan. Her şeyi kurallar içinde yaparlar. Başkaları gibi yaşar, başkaları gibi yer içer, başkaları gibi sevişirler. Ve zamanla çürümeye başlarlar. İçerindeki taze fidan başkaldırdıkça ayırık otlarıyla baskırlar onu. Korkarlar içlerinden doğan kendilerinin kalabalıklarca kabul edilmiş kendilerini yok edeceğinden. Korktukça sarılırlar zararlı otlara ve artık kendileri değildirler. Heyecanları sahtedir. Aşkları, gülüşleri.. Onlar için çizilmiş bir çerçevenin içerisinde nitelikli ağacı oynarlar. Meyve verirler. Sürekli başkalarının midelerini besleyen meyveleriyle övünürler. Oysa kendi özsuyla yetişmemiş o meyvelerin tadı en çok kendilerinin midelerini bulandırır. Ömürleri gizliden gizliye yaşadıkları hayata küfretmekle geçer ama dışarıda o hayatın yılmaz savunucusudurlar. Yanlış köklere tutundukları için çelişkiler arasında yıpranıp dururlar.

Evet, yine anlatmak istediğim şeyden önce sağlam bir iç dökme faslı yaptım biliyorum. Aslında anlatmak istediğim tam da yukarıda yazdıklarım ama böyle gönderirsem yazı kurulu, “Bunun engellilikle ne alakası var” diye beni şutlar. O zaman bir demet alaka verelim size.

Neden farklılıklarımızla eşit bir yaşam istememiz, aynı farklılıkları paylaştığımız insanların tepkisini çekiyor? Yüzyıllar boyu bilinçsizce dilden dile taşınan ayrımcı ifadelere

karşı çıktığımızda ilk tepki verenler niye bizim içimizden çıkıyor? Tam da burada gördüğümüz ayrık otlarının sahiplenilme durumu. Yıllarca ayrık otları köklerimizde durmuş, zarar vermiş ama onları temizlemek kimsenin aklına gelmemiş. Bunu ilk akıl eden de kendi türünün gazabına uğramış. Çünkü yararlı bir şey bile olsa rutinin dışına çıkılmış. Çünkü bunun doğruluğunu kabul etse bile yalnızlaşmaktan, konfor alanını terk etmekten korkuyor. Çünkü zararlı da olsa ayrık otları o anlık gövdesini ısıtıyor. İşte bütün mesele bu.

Bugünün geçici konforu için sağlıklı ve özgür bir yaşamı reddetmek. Ağaçken ayrık otuna boyun eğmek. Kendi varoluşunu yok sayıp ayrık otu gibi yaşamaya çalışmak. Kendisine ayrık otunun zarar verdiği farklı türdeki çiçekleri değil ayrık otunu savunmak. Bir kerecik ayrık otları üzerine kafa yorsak, birkaçını koparıp sonucunu görsek, kendi içimizdeki fidanın yeşermesine katkıda bulunsak, onu kendi istediğimiz şekilde sulasak, istediği gibi yetiştirsek olmaz mı? Şöyle kendimizi içinde yalnız hissetmediğimiz, farklılıklarımızla bir arada olduğumuz büyük bir orman yaratsak. Denemekten ne çıkar? Belki o zaman mesafeyi daha çok kısaltmış oluruz büyük hasretimizle. O zaman tanıdık ve güzel dizelerle veda edeyim.

Bildiklerinizi yüzleştirin hayatla

İşte o zaman anlarsınız...

VİCDANIN REDDİ VE BİR AHLAKSIZLIK OLARAK AHLAKÇILIK

Meral Sözen

meralsozen1@gmail.com

Sayı: 76, Haziran 2020

Şimdi size çok ayıp şeylerden bahsetmek istiyorum. Yok, cinsellik, küfür veya argo değil. Yardım, vicdan, acıma, duyarlılık gibi şeyler...

Hak ve eşitlik gibi kavramların içselleştirilemediği ortamlarda, merhamet ve iyilik duyguları yüceltiliyor. Ahlak budalalarına gerçeği açıkça ve hemen söylemek isterim: insanların acılarından tatmin oluyorsunuz, birilerinin açlığıyla besleniyor, düşkünlüğüyle yükseliyor, çaresizliğiyle büyüyorsunuz. Hem de bundan haz duyuyorsunuz. Ahlaki efendiliğinizi kölelere borçlusunuz.

Hiç düşündünüz mü, açlar, yoksullar, yardıma muhtaçlar olmasa "iyilik" fantezinizi nasıl tatmin ederdiniz?

Youtube'da şuursuz bir arkadaş, körler üzerinden bir sosyal deney yapıyor. Sözde görme engelli rolü oynayan yancısıyla bir oyun oynuyor. Hesapta tanışmıyorlar ve görme engelli kişi elindeki paranın kaç para olduğunu anlayamayıp iki yüz lirayı beş lira diye uzatıyor, bizimki de alıp parayı cebine atınca çevreden gelecek tepkileri ölçüyorlar. Nasıl, çok yaratıcı değil mi? Hiçbir kör iki yüz lirayla beş lirayı karıştırmaz, bunları anlatmayacağım. Burada, bir ahlak ölçer olarak körün kullanılması sorun.

Dediğim gibi hiçbir kör kolay kolay parayı falan karıştırmaz ama hadi diyelim ki gerçekten de görmediği için paraları ayırt edemiyor olsun. Birinin bir konuda yaşadığı yetersizlik üzerine bir erdem inşa etmekte sorun.

İyilikperestler için bir başkası ne kadar düşünse, kendisi o kadar yükselecektir. Nasıl da yüceltilir, acımak, merhamet etmek, vicdanlı olmak... Oysa, senin müthiş bir duygu olan acımayı hissedebilmen için birileri acınası durumda olmak zorunda. Senin yardım ve iyilik

yapabilmen için birileri muhtaç durumda olmak zorunda. Kabaca “iyilik” denen olgunun varlığı “muhtaçlık” olgusunun varlığına bağlı. Burada, “dayanışma” veya “destek olma” gibi kavramlardan bahsetmiyorum. Çünkü eşitsizliği ve hiyerarşiyi beslemiyorlar. Bugüne kadar çok sayıda kişiden destek almışım, çok kişiye de destek olmuşumdur, hala da pek çok kişiyle dayanışmaktan mutluluk duymaya devam ederim. Ancak hiçbir zaman, “iyilik yapıyorum” diyecek kadar hadsizleşmemişimdir. Birisine iyilik yaptığını sanmak, kendini bir üst konuma yerleştirerek ve “hak” kavramını göz ardı ederek ona yukarıdan bir lütufta bulunmak değil midir?

Yemek almaya parası olmayan arkadaşşıma yemek ısmarladığımda kendimi iyi mi hissetmeliyim? Arkadaşşımın neden yemek alamadığını sorgulamadan ve sebep her ne olursa olsun onu ortadan kaldırmadan, yemek ısmarlama davranışını alkışlamaya mı koşmalıyız? Bu çok ayıp değil midir? Bir başkası acizleştikçe yücelen bir ahlak anlayışı yalnız beni mi tiksindiriyor?

Geçtiğimiz zamanlarda, sokağa çıkma yasağının iki saat kala açıklanması üzerine, bir kişinin gidip marketten bisküvi alması bayağı bir mesele olmuştu. Belki birçok kişinin gündeminden düştü ama benim o günden beri huzurum yok. Adam gitmiş temel gıda maddesi olmayan bir atıştırma almış. Olay bu. Yığınlar da başlamışlar dalga geçmeye, türlü türlü tespitler yapmaya. Bu pek de şaşırmadığım bir şeydi benim. Evet, bu yapılanlar yanlış, uygunsuzdu, gereksizdi ve hadsizceydi. Ortalıkta uçuşan şakaların hiçbirine katılmadım. Ancak beni asıl yaralayan bunlara gösterilen tepkinin oluşturduğu ikinci dalga oldu. Ortalıkta şöyle söylemler dolaşmaya başladı: “Adam çok ama çok fakirmiş, zaten işsizmiş, hem makarna falan olsa evde onu pişirecek imkanları yokmuş, başka bir şey almaya parası yetmiyormuş...” Ne yazık ki bunlar bu ülkenin gerçekleri. Bu duruma isyan edilmeli, her ne gerekiyorsa tereddüt etmeden yapılmalı. Ancak buradaki mesele şu ki, siz bir adamın çaresizliğini ne kadar vurgularsanız, bu çaresizlik üzerinden o kadar duyarlı ve aydın oluyorsunuz. Oysa bu kişinin yeterli parası da olsa canı ne istiyorsa onu alabilir. Bir insanın yaptığı alış veriş üzerine hüküm vermek kimsenin işi değil. Bu kitleye yalnızca, “Sana ne?” desek yetmez mi? Hayır, yetmiyor! Çünkü kimsenin kişisel tercihlerini yargılayamayacağımız konusunda bir bilincimiz yok. Ancak ve ancak o kişi zavallı bir durumdaysa onu bağışlayabiliriz. Ve bu düşkünlüğün üzerine duyarlılığımızı inşa edebiliriz. Kimsenin bu türden bir fakirliğin kendisiyle derdi yok. Böyle bir durumda dalga geçilip geçilmemesi ve

yardım edilmesi dışında söyleyecek sözümüz yok. Oysa bir kişinin yoksul bırakılması, marketten aldığı üründen bağımsız olarak, tek başına büyük bir mesele olmalı.

Yine karantinanın ilk günlerinde; birkaç şuarsuz, yaşlı bir adamın otobüse binmesine engel olduğunda benzer söylemler gelişmişti. Yaşlı amca zaten çok fakirmiş, hem parası olsa taksiye binermiş, hem ona yardımcı olacak çocukları ya da torunları da yokmuş, çok yalnız ve de hastaymış zaten... Bunları saymaya hiç ihtiyacımız olmamalı oysa. Hiç kimse o insana saygısızca davranamaz, o kadar.

Temel insan haklarını vicdanlara meze yapma geleneği bizi ilerletmek şöyle dursun daha da geriletiyor.

Bir haber okuyorum, üç yaşında bir çocuk acilen ameliyat olmazsa hayatını kaybedecekmiş. Ameliyat masrafı on bin lira civarındaymış. Gönüllülerden paralar toplanıyor ve çocuk kurtarılıyor. Bu güzel haberin altında binlerce alkış kıyamet kutlama mesajı var. Hepsine birden sormak isterdim, gerçekten çok mu mutlusunuz? Sorun çözüldü sonuçta...

Bilmem anlatabiliyor muyum, bir başkasının güvencesizliği üzerinden yeni bir iyilik anlayışı örgütleniyor. Bir yerde şöyle deniyor sisteme: “Adaletsizlik, haksızlık, eşitsizlik sürsün. Biz aramızda hallederiz.” Herkes kendini yardım eden makamına yakıştırıyor. Madem bu güzel bir şey, ister misiniz merhamet edilen siz olun. Acılarınız üzerinden kendi iyilik ideallerini gerçekleştiren insanlara her zaman minnet duyun. Güzel olur mu?

Dönelim vicdani pratiklerimizi test etme sahası olan engellilere. Youtube videosundaki kör kişi, paraları ayırt edemiyor, toplum içinde itilip kakılıyor, kendini savunamıyor. Ezik bir zavallı olarak ahlakçılar için hayli elverişli bir zemin... Biliyorum çoğunluk bunları duymak istemiyor ama gerçeği söylemeye devam edeceğiz: Körler paraları ayırt edebilir, saygısızlıkla karşılaştığında tepki verebilir, maddi ve manevi pek çok imkanları vardır, bunlar daha da arttırılabilir, hayattan zevk alabilir, mutlu ve keyifli olabilir, pek çok şeye sahip olduğu gibi önüne engeller çıkarılmazsa daha da fazlasına sahip olabilir. Yine de bunların hiçbiri olmasa bile, kimse engelliler üzerinden hüküm veremez ve kimse kendi iyilik fantezilerini bir başkası üzerinden tatmin edemez. Şimdi sorulması gereken soru şu, bu koşullarda, yani bir kör sizin yardım ve merhametinize ihtiyaç duymadığında siz nasıl iyi ve duyarlı bir insan olacaksınız? Bu soruya cevap bulmak, kendinin bilincinde bir insan

olabilmek için şart. Bu yola çıkabilecekler için güzel haberlerim var. İyilik, yardım, vicdan vb. yerine, hak ve eşitlik gibi kavramlar var! Bunlar üzerine biraz düşünmeye ne dersiniz?

Gelin, felsefeyi göklerden yere indirelim artık...

BURAK VE MERAL'E CEVAP: GÖNÜLLÜ ESARET

Engin Yılmaz

engin_yilmaz@yahoo.com

Sayı: 77, Temmuz 2020

EEEH dergi 76. Sayımızda iki harika yazı döküldü Burak ve Meral'in klavyelerinden. Burak Kalabalıklar içinde yalnız oluşumuzdan ve bizi biz yapan var oluşumuza neden sahip çıkmadığımızdan yakınıyordu. "Neden farklılıklarımızla eşit bir yaşam istememiz , aynı farklılıkları paylaştığımız insanların tepkisini çekiyor", diye soruyordu Burak. Yanıt olarak da kişinin yalnızlaşmaktan, konfor alanını terk etmekten korkmasını gösteriyordu. Meral ise bir başka kıyıda o kalabalıkların davranışlarını fena sorguluyordu. İnsanların Vicdan, ahlak, yardım adı altında nasıl da daha çaresiz, daha aciz, daha zor durumda olanlardan haz aldıklarını çok güçlü ve cesurca analiz ediyordu. Aslında yardım etme davranışında, yardım edilen taraf ne kadar güçsüz ve biçare görünürse, yardım etmeden alınan hazzın o derece arttığını gözler önüne seriyordu. Meral alternatif çözüm önerisi olarak yardım yerine dayanışma, hak ve eşitlik kavramlarını ortaya koymamız gerektiğini söylüyordu yazısının sonunda oldukça naifçe.

Ben de her iki dostumu çok büyük bir keyifle takip eden bir okurları olarak zihnimde taşan deli soruları bir kez daha, ama daha güçlü biçimde düşünmeye başladım.

Sevgili Burak, Çok iyi hoş söylüyorsun ama, nedir bu geçici konfor alanı? Nasıl olur da insanın kendi varlığını reddetmesine dek sürükler özgürlükten gönüllü köleliğe bizleri? Peki Sevgili Meral, değerli editörüm, Sence Özgürlük, dayanışma, eşitlik gibi kavramları yardım ve üstünlük yerine koymak nasıl başarılabilir. Ya bu yer değiştirmeye en başta aciz diye gördüğümüz bireyler karşı çıkıyorsa, ya bu insanlar gönüllü esarete esir edenlerden çok daha fazla bağlılarsa ne olacak?

Yazılarımızda, sosyal model, sağlamlılık, mikro saldırgan davranışlar, bizi örseleyen tutumlarla ilgili çok konuştuk. Tüm bunların ortak bir teması vardı, yeti farklarını engele dönüştüren şey çevresel faktörler ve toplumsal önyargılardır. Yanlış anlaşılmasın, halen

sonuna dek arkasındayım bu görüşümüzün. Yalnız bu toplumsal eşitsizliği, normalin kesin üstünlüğünü yeniden üreten yalnızca toplum mu? İşte burası ciddi tartışılmalı. Gerçi bunu da yanıtladık EEEH Dergi satırlarında ve önemli bir kavramdan bahsettik: kanıksanmış sağlamlılık. Yani kraldan çok kralcı olmak, kendisini anormal ve eksik, çevresini mutlak gerçek ve üstün kabul etmek. İyi de niye? Kişi neden bile bile kendini daha eksik, daha anormal, daha aciz görme eğiliminde? Bu nasıl bir geçici konfor alanı yaratıyor da terk edemiyor, edenlere karşı nefret diline varan saldırılarda bulunuyor. Kişiyi kendisini biçare ve eksik, çevresini vazgeçilmez doğru ve üstün olarak nitelerken besleyen motivasyon ne? Zor ve tehlikeli sulara girdim, bakalım boğulmadan kurtulabilecek miyim?

Önce insanların kendilerinden olmadığını düşündükleri gruplara karşı takındıkları tavrı bir irdeleyelim. Ya ayrımcı ve nefret dili içeren durum söz konusudur ya da acıma ve merhamet. Beyaz ırkın siyahlara, heteroseksüellerin farklı cinsel yönelimli insanlara, yerleşik halkların göçmenlere ve yabancılara karşı genelde kullandıkları dil nefret ve aşağılama dilidir. Sözde sağlam olanların sakat olanlara karşı tavırları da acıma, merhamet ve yok sayma içerir. Gerçekte iyice bakarsak bunların kökenleri de aynı noktaya bağlanır, ama şimdilik bunu es geçip farklara göz atalım. Acıma, nefret ve aşağılama barındıran birinci grupta asıl mesele mevcut pastanın paylaşımı ve iktidar sürecidir. Ekonomik kriz dönemlerinde yabancı düşmanlığının ve buna çanak tutan politika ve politikacıların nasıl tavan yaptığını hatırlayın. İnsanlık Homo Sapiens olduğundan beri önemli bir yetenek keşfeder. Kolektif yaşam. Bu şekilde birbirleriyle konuşarak daha iyi beslenir, daha iyi korunur ve daha iyi barınır. Tabii düşmanlarıyla da daha iyi savaşır. Yalnızca yırtıcı hayvanlar değildir bu düşmanlar, Kendileriyle aynı dili konuşmayan, aynı bölgeden olmayan insanlardır da aynı zamanda. Savaşlar, kıyımlar hep bir toprağa sahip olmak bir bölgeyi sahiplenmek uğruna yapılır. İşin içine rant girdiğinde kardeşler bile düşmanlaşabilir birbirine. Kaynaklar kitlediğinde BU kıt kaynakları hangi üstün grubun paylaşacağına karar verilmesi gerekir.

Bu da bizi azınlıklara karşı takınılan ikinci nedene getirir: İktidar. Mevcut bir bölgede hakimiyeti kim sürdürecektir? Kararları kim verecektir? İktidarı sürdürmek aynı zamanda kaynakların nasıl dağıtılacağını da belirlemek anlamına gelir. Bin yıllardır erkek egemen bir toplumun kadınlara yaptıklarını ve inşa ettikleri toplumsal cinsiyet rollerini bu bağlamda okuyabiliriz. Bizimle yaşayabilirsiniz, ama bizim kurallarıyla ve bizim hizmetimizde.

Bin yıllardır süre gelen bu iktidar mücadelesi Fransız ve Sanayi devrimleri sonrası imparatorlukların milletlere dönüşmesiyle başka bir boyut kazanır. Artık belirli topraklarda yaşayan insanları tek tipleştirmek, farkları güya bir potada eritmek ve millet denen kavramı yaratarak o millettten olmayanları dışarıda bırakmak 19. Ve 20. Yüzyılların önemli karakteristikleri olarak karşımıza çıkar. 1 ve 2. Dünya savaşlarının asıl temel nedeni pasta paylaşımında yaşanan anlaşmazlıklar ve bunun belirli haklara yüklenmesi olmuştur. Yeni bir millet yaratmanın en kolay yolu da bir grup arasındaki benzerliği arttırmak ve diğerlerini de aşağılayarak bir öteki yaratmaktır.

Olayı dergimizin temasının dışına taşımak değil niyetim. Yukarıdaki meseleleri sosyologlar zaten daha derinlemesine inceledi, inceliyor. Konuyu buradan başlatmamın nedeni, aslında sakatlığın da tıpkı beyaz siyah olmak, erkek, kadın veya farklı cinsel yönelimlerde, ya da göçmen olmak gibi bir azınlık çoğunluk meselesi olduğunu anlamak ve anlatmak. Fakat önemli bazı farklar var. En azından görünüşte toplum sakatlara karşı nefret dilinden çok acıma, merhamet, koruma ve himaye dilini kullanıyor. Gerçi Corona sürecinde İsrail gibi ülkelerde de gördüğümüz gibi İş kısıtlı imkanlara gelince, Sakatlar ve yaşlılar, Yani toplumun görece işe yaramayan olarak görülen kısımları ilk gözden çıkarılan kesimleri olabiliyor ve tedavi de öncelik tanınmayabiliyor. Hitler'in de Devlete olan maliyeti nedeniyle gaz odalarını ilk sakatlar için kullandığını ve yüz binden fazla engelli bireyin bu şekilde katledildiği T4 programını biliyoruz. Yani aslında yine en altta yatan köken kaynak paylaşımı ve insan tehdit hissettiği an, acıma, merhamet benzeri duyguları unutup maskesini çıkarıyor. Bununla ilgili Maske diye bir yazı yazmıştım okuyabilirsiniz Dergimizin önceki sayılarından birinde.

Her neyse, en azından görünüşte, sakatlara karşı takınılan tavır Acıma, merhamet ve yok sayma içeriyor. Bunun iktidarlar açısından önemli bir nedeni var. Sakatlara karşı gösterilen güya sevecen, babacan ve koruyucu tutum, diğer azınlıklara karşı olan tutumları da meşrulaştırmaya yarıyor. Şöyle ki, gücü elinde bulunduran erk, en güçsüz ve çaresiz olarak belirlediği kişilere yardım ederek, bağışlarda bulunarak, onları koruyup kollayarak, topluma bir mesaj veriyor: Bakın ben ihtiyacı olanlara karşı pek merhametliyim. Tıpkı Meral'in tartıştığı iyilik, vicdan gibi enstrümanların çaresizler üzerinde kullanılması durumu. Birilerine de farklı davranıyorsam, bilin ki onlar bunu hak edecek bir şeyler yapmışlardır.

Olaya bireyler açısından bakarsak da, herkesçe güçsüz, eksik olarak görülen birine açıktan açığa nefret söylemi, aslında kişinin kendi bütünlüğüne zarar verme tehlikesini beraberinde getiriyor. Çünkü bu durumda dengi olmayan birine dengiymiş gibi muamele etmiş oluyor. Bu da kendisini daha eksik hissetmesine veya başkalarının onu öyle algılamasına neden olabilecek bir şey ki, kabul edilemez hiçbir biçimde. Bunun yerine ona merhamet göstermek, yardım ederek kendi egosunu güçlendirmek, olmuyorsa uzak durmak ve yok saymak çok daha kolay ve verimli oluyor. Yani aslında normal diye kabul edilen bireyler sakat kişiyi pasta paylaşımında rakip bile görmüyor çoğu zaman.

Hissedilen bir duygu daha var: Korku. “Ya günün birinde onun gibi olursam? Ya ben de bir uzlumu kaybedersem?” Bu duygular çoğu zaman açık açık dile de getiriliyor. Herkes potansiyel birer engelli adaydır söylemi bunun bir yansıması. Hasılı, , sakatlara yapılan yardım manevi olarak onun gibi olmama isteği ve karşılığında gerçekleşiyor bir nevi. Mümkün olduğunca engelli kişiyi rahat ettirelim ki, daha iyi bir insan olalım, ve iyi insan olarak başımıza böyle felaketler gelmesin düşüncesi bazen bilinçli, bazen bilinçsiz hep akıllarda yer alıyor.

Tekrar yazının başına dönelim şimdi: peki nasıl oluyor da, toplumda engellilere karşı takınılan görünüşteki acıma, merhamet, koruma ve yok sayma içeren tutumlar engellilerde geçici bir konfor alanı sağlıyor? Böyle bir şey yok mu acaba? Ben mi hayal görüyorum. Eğer durum buysa, niye sağlamlığı eleştiren, Engellilerin eksik değil farklı olduğunu söyleyen, Burak’ın dediği ayrık otlarını temizlemeye çalışan sakatlar en çok da kendi akranlarınca aforoz edilmeye çalışılıyor. Bu yazı sonrası muhtemelen ben de bir kez daha aforoz edileceğim ama, her zamanki gibi bizimkisi tarihe bir not. Esas mesele şu: Engellilere karşı takınılan acıma, merhamet ve yok sayma tutumları, aslında bir bakıma engelli kimselere hareket alanı veriyor. Kandırmaca bir özgürlük alanı. Engelliler sorumlulukları olmadan diledikleri şeyleri yaptıklarını var sayıyor. Ailelerinin maskotları oluyor. Azıcık bir yeteneği olsa bile dahi muamelesi görüyor. Çevrelerinin ibretliği oluyor. Azimleriyle etraflarına büyü saçıyor

Öğrencilerse, kimisi tanınan ayrıcalıklarla bazı derslerden muaf olarak, kimisi kayırmalarla üst sınıflara geçiyor. İşe girerken kontenjan elde ediyor. Erken emekliliğe hak kazanıyor, önemli zamanlarda idari izinli oluyor. Otobüse, trene bedava veya indirimli

biniyor. Çocukların yaptıkları yaramazlıkta ana babalar onu değil kardeşlerini cezalandırıyor. Sıra beklerken en öne geçiriliyor, yemek yerken hesap ödettirilmiyor...

Her şeyden daha önemli bir ayrıntı var, Kimse açık açık diğer azınlıklara gösterdiği nefreti engellilere göstermiyor. Ne kadar kötü bir şey yaparsa yapsın, onu kullanılmış bir mağdur diye niteliyor. Yani kısaca aslında engelli kimse bir çeşit dokunulmazlık elde ediyor. Fakat bu dokunulmazlığın da bir sınırı var. Siz eksik ve kusurlu olduğunuzu tartışmasız kabul ettiğiniz, etliye sütlüye karışmadığınız size tanınan sınırları aşmadığınız sürece dokunulmaz oluyorsunuz. Sizden beklenen bazı karşı davranışlar var, minnettar kalmak, inanıyorsanız dua etmek, size verilenle yetinmek, itiraz etmemek. Tersine başvurduğunuz an, “Gözlerin görmüyor sana iş vermişiz” söylemi karşınıza çıkıveriyor.

Aslında tüm azınlık gruplarda çoğunluğun yarattığı eşitsizliği savunan ve bu şekilde grubun mücadelesini gerileten insanlar var. Kadınların, siyahların içinde, yapılan mücadeleyi radikal bulan, yapanlarla mücadele eden, grup içinde söz sahibi olmak için çoğunluğun iktidarını benimseyen çokça insan var. Onlarda da kendilerini tutan ipe sarılıp sorumluluk almadan davranma sarhoşluğu mevcut. Ama konumuz engelliler olduğu için ben orasını daha çok işliyorum.

Ortada bir sessiz anlaşma var kısaca. Bazı kurumlar Bu anlaşmayı geçmişten bugüne net biçimde kullanıyor. Ben daha yeni ergenlik dönemindeyken, Sakat bireylerin oluşturdukları STK’lerin konusu sokak müzisyenleriydi. Her meydanda, acıklı bir müzik, ağlak bir ses eşliğinde şarkı söyleyip mendil açan kör kişileri görmek neredeyse olağandı. Bugün benzer gruplar evrilmiş görünüyor. Hemen her okulda bir zarf toplama olayına şahit oluyoruz. Kimse ses çıkaramıyor buna. Çünkü, toplumca olağan olan aciz engellilerin yardım istemesi. Ve bırakın eleştirmeyi, bunu yapan kişiler ancak alkışlanır çoğu kimseye göre. Bazıları da pahalı biletler satıp olmadık konserler için paralar topluyor insanlardan. Belli ki, ciddi bir gelir var burada.

Bunlar çoğumuzun kesinlikle reddettiği, mücadele ettiği durumlar. Fakat Halen bir çok engelli örgütü de hak olarak, indirimleri, kontenjanları, muafiyetleri doğal bir kazanım şeklinde görüyor, temel politikalarını bunların etrafında örüyor. Onlara göre engellilerin dezavantajları ancak bu tarz uyarlamalarla giderilebiliyor. Sözde geçici denenen bu tedbirlerin somut olarak ne zaman nasıl sona ereceği, nasıl daha eşit bir yapıya ulaşılacağı asla söz konusu edilmiyor. Böylece de sizi eşitlemeye değil, merhamet elini uzatarak tatmin olan erke,

bunu yeniden ve yeniden yapması için bir fırsat tanınmış oluyor. Ama kısa vadede engelli bireyin işi görülüyor. Birey olmayı kaç kişi o kadar önemsiyor?

En son yazımda birey olmanın haklar kadar sorumluluklar da getirdiğini yazmıştım. Karar mekanizmalarına dahil olmak istediğinizde, aynı zamanda herkes kadar size verilen sorumlulukları da yerine getirmeniz gerektiğinden bahsetmiştim. Fakat siz engelliye diğer azınlıklar gibi bir kitleye dönüştürdüğünüzde, Acıma ve merhamet duygusunun verdiği dokunulmazlığı kaybediyorsunuz. Çaresiz, aciz olmadığımızı haykırırsanız, sorgulanmadan size yapılan yardımları reddetmiş oluyorsunuz. Ne uğruna, Eşit haklar, ayrımcı olmayan bir yaşam için. Peki bunu diğer azınlıklar elde edebildiler mi? Yanıtı olumlu değilse, Niçin bu riske girilsin? Onun yerine size tanınan gönüllü esaret çok daha güvenli değil mi? Size verilenle yetindiğiniz, iplerinizin başkalarının elinde olduğu, ama gevşek olduğu için tutanlara minnettar kalarak özgür olduğunuzu sandığımız bir dünya?

İşte Sevgili Burak, senin bahsettiğin geçici konfor alanı bu. Bu konfor alanından çıkmak, toplumca sağlanan görece dokunulmaz zincirli alanı terk etmek demek. Sizi tutan ipler olmadığında, nereye, nasıl gideceğine kendin karar vermen demek. Yani kolay olanı bırakıp zor yolu seçmek demek. Neden çoğu kişi rahatını bıraksın sence.

Ve Sevgili Meral, evet haklısın, ahlak ve yardım anlayışı bir grubu daha aciz gösterdiğinde daha da büyük bir tatmine dönüşüyor, ama tatmin olan kadar tatmin eden de sürece aynı ölçüde razı olduğundan durumu değiştirmek o kadar kolay değil. Yani yardımın yerine dayanışma, hak ve eşitlik kavramlarını koyabilmemiz için, çaresiz, aciz görülen grubun da durumu sorgulaması, baş kaldırması gerekiyor. Bunu yapabilmek ise geçici rahatlık ve sorumluluk almadan elde edilen geçici dokunulmazlığın aslında gönüllü bir esaret olduğunu kavramaktan geçiyor.

KONFOR ALANIMIZ NE KADAR KONFORLU?

Habil Bozkurt

bozkurthabil@gmail.com

Sayı: 78, Ağustos 2020

en son yazdığım, Körlük Üzerine Okurumla Bir Hasbihal yazısından sonra tam bu yazıda da okurumla sakatlık üzerine söyleşeyim derken derginin mayıs ayı sayısındaki Meral'le Burak'ın konfor alanı üzerine yazdıkları yazılar, Engin Yılmaz'ın haziran sayısında yayınlanan Burak ve Meral'e cevap mahiyetindeki yazısı beni şu konfor alanı meselesi üzerine düşünmeye ve yazmaya sevk etti. Bilhassa Engin Yılmaz'ın yazısının konfor alanıyla alakalı kısmı benim için kafa açıcı ve yol gösterici oldu. Sahi konfor alanı neresiydi? Evimizin içi, ailemizin yanı, hatta annemizin kucağı... Eğer bizim için belirlenmiş o konforlu, o güvenli, o sınırlı alanın dışına çıkarsak başımıza kötü şeyler gelebilir değil mi? Mesela yanımızda bir refakatçi olmadan dışarı çıkarsak yolda bir araba bize çarpabilir, yolda ayağımız takılıp düşebiliriz, kaybolabiliriz, hele şu pandemi sürecinde virüsler sakatlığımızdan istifade bizi gördükleri yerde ham yaparlar maazallah. Ama dışarıya çıkarken yanımızda bir refakatçi olsa bize hiçbir şeycik olmaz. Ne de olsa virüsler, arabalar, bilumum musibetler sokağa refakatçisiz çıkan sakatları cezalandırmak için vardır. Bu yüzden mümkünse hiç evden çıkmayıp ihtiyaçlarımızın yakınlarımız tarafından karşılanmasını beklemek en doğrusu. Değil mi? Birçok insanın bu soruya evet dediğini duyar gibiyim. Hatta zaman zaman içimizde engellerle mücadele etmekten yorulan bir sesin de bu koroya dahil olduğu sır değil. Neticede kimse konfor alanının dışına çıkmanın bedelini ödemeyi göze almak istemiyor. Pandemi sebebiyle uzatmalı iznimi geçirdiğim ailemin yanında daha yoğun hissediyorum bu duyguyu. Yalnız burada hepimizin gözden kaçırdığı bir şey var. Konfor alanından çıkmanın bir bedeli olduğu gibi konfor alanında yaşamanın da bir bedeli var. Mesela en basitinden bağımsız hareketi ele alalım. Ömrü boyunca kendi başına hiç sokağa çıkamamış, tüm ihtiyaçlarını ailesinin karşıladığı sakat bir birey günün birinde ailesini kaybettiği, ya da ailesi ona bakamayacak kadar yaşlandığı zaman sudan çıkmış balığa dönebiliyor. Ve belli bir vakitten sonra bazı şeyleri telafi etmek çok zor oluyor. Ayrıca bu vaziyetteki sakatların sosyalleşemedikleri, toplumla sağlıklı münasebetler kuramadıkları,

evlenemedikleri, evlenseler de evliliklerini sağlıklı yürütemedikleri bir vakıa. Maalesef bu gibi sakatlardan pek azı edindikleri arkadaş çevresi vasıtasıyla sosyalleşememe meselesini hallediyorlar. Bir sakat için hem bağımsızlığını elde etmiş olmak hem sosyal çevresi geniş olmak ise tadından yenmez bir hal alıyor. İş yerinde amirin engelli personele iş vermeyip onu idare etmesi görünüşte son derece alicenap bir tavır gibi görünüyor değil mi? Ama gel gelelim aynı kişi iş vermediği engelli personelin iş yerine yük olduğunu düşünebiliyor. Kendimden biliyorum. Sekiz senelik memur olduğum halde hangi yazı hangi makama ne şekilde yazılır bilmiyorum. Onca sene bana iş vermeyenler bana iyilik mi yapmış oldular dersiniz? Oysa çalışan, mesleğinde başarılı olmuş sakatları toplum daha çok takdir ediyor. Neticede boş duranı kimse sevmez. Bu meselede işin konfor alanından çıkmaya mani olan bir başka boyutu da toplumda var olan engellilere karşı acıma hissinin zamanla umumi bir nefrete dönüşmesi tehlikesi. Nitekim insanlardan yardım almayı kabul etmediğiniz zaman o acıma hissi birden nefrete dönüşebiliyor. Açık söylemek gerekirse bu tehlikeden bende korkmuyor değilim. Bu korkunun sebebi toplumun sakatlara bir türlü normal insan muamelesi yapmayı kabul etmeyip aşırılıklar arasında gidip gelmesi. Mesela insanlar bazı zaman insanı bunaltacak kadar duyarlı olurken bazen aşırı umursamaz olabiliyorlar. İşte beni esas korkutan şey bu umursamazlığın umumileşmesi ve yardıma ihtiyacımız olduğu yerlerde dahi insanlardan yardım isteyemez hale gelmek. Sırf bu yüzden iznim olmadan kolumdan tutulmasından hoşlanmadığım halde kolumdan tutan kişinin yardım etmek maksadıyla bunu yaptığını bildiğimden bu davranışını görmezden geliyorum. Çünkü benim ona karşı ters bir davranışım ileride hakikaten yardıma ihtiyacı olan bir sakatın o vatandaştan yardım alamamasına sebep olabilir diye düşünüyorum. Bu endişe dünya çapındaki kadın hareketleri içinde de tartışılan bir mesele. Kadın hürriyetinin çok ileri seviyede olduğu ülkelerde erkeklerin duyarsız davranıp bütün mesuliyeti kadınların sırtına yüklediklerinden şikayet ediliyor. Bu da uzun senelerin emeğiyle elde edilen kadın hürriyetinin bedeli bu kadar ağır mı olmalıydı sorusunu akla getiriyor. İstanbul Üniversitesi'nin düzenlediği yaz seminerlerinin geçen haftaki konuşmacısı Bülent Küçükaslan bizde Amerika'daki sakat hareketine benzer bir sakat hareketi çıkmamasını ailenin ve toplumun yardım müessesesi vasıtasıyla sakatların yükünü kısmen hafifletmesine bağlıyor; sakatların birilerinin desteğiyle meselelerini halletmeleri amiyane tabirle sakatların gazını aldığı için bizdeki sakat hareketlerinin hep yumuşak bir üslupla rica minnet bir şeyler talep ettiklerini söylüyordu. Bu meselede Bülent abiye yerden göğe kadar hak veriyorum. Bu durumda kadınların hürriyetlerini elde ettikleri memleketlerdeki duyarsızlaşmaya benzer bir duyarsızlaşmanın sakatların da başına gelmesinin önüne nasıl geçileceği, sakatların

bağımsızlaşmasına toplum unsurunun nasıl dahil edileceği meselesi tüm yakıcılığıyla karşımızda duruyor. Tabii bunlar benim endişelerim; benim kaygılarım. Elbette bu yazı dergide yayınlandığı takdirde bu meselelere açıklık getirecek, farklı çözüm önerileri sunacak arkadaşlar olacaktır. Ne demiş Namık Kemal: barıkayihakikayt müsademeyiefkardan doğar. Günümüz Türkçesiyle söyleyecek olursak, hakikat ışığı fikirlerin çarpışmasından doğar.

BEBEĞİMİ BEKLERKEN

Dilek Başar Aclan

dilek.basar55@gmail.com

Sayı:73, Mart 2020

Hamileliğinizi ilk öğrendiğinizde ne hissettiniz? Bir hastanede ya da sağlık ocağında çocuğunuzun sesinden önce kalp atışlarını duyduğunuzda, nasıl bir heyecan yaşadınız? Tüm bu güzel anıların yanı sıra maalesef hafızamızda nahoş izler de yer alabilmekte.

Hepimiz sağlıklı bir doğum ve çocuğumuzu doğduğu zaman kucağımıza alacağımız günü hayal ederiz. Ne yazık ki biz o zamanı beklerken, hayatın her alanında yaşadığımız sıkıntılar doğum zamanı da peşimizi bırakmaz. Birazdan yazacaklarımı, belki benim gibi yaşayanlar olmuştur. Yok, olmadıysa şanslısınız.

Hamileliğimde rutin kontrollerimi devlet hastanesinde çok sevdiğim doktorum takip etti. Gittiğim hastanede hafta sonu doğum olmadığı için bana olası durumlar için başka bir doktor daha araştırmamı söyledi. Hiç istemesem de öyle olması gerektiği ve bende bu şans varken doğumum hafta sonuna falan denk gelir diye doktor araştırmaya başladım. O kadar çok özel hastane var ki, hangisine gitsem bilemedim. Ama hastane ve doktor ararken öncelikli tercihim körlüğümü ön planda tutmayan bir hekim bulmaktı. Alanında uzman olmasını söylemedim çünkü hepimiz zaten onlara dikkat ederek doktor seçimlerimizi yaparız.

Bir öneri üzerine bir hastanedeki kadın doğum doktoruna randevu alıp gittim. Referans da aldığım için her şeyi detaylı bir şekilde konuşup doğum ile ilgili beklentilerimi anlatıp memnun olarak ayrılacağımı düşündüm. Maalesef işler hiç düşündüğüm gibi gitmedi. Kendi doktoruma giderken “Normal doğum yapamazsın.” diye bir şey konuşmamıştık. Muayeneye gittiğim zaman, önce doktorum, neden kör olduğumla başladı sorulara. Tabii ben de içimden, “Acaba ben kadın doğum yerine, göz doktoruna mı geldim?” diye geçirdim. Körlük soruları bitti, arkasından boyumun kısalığı gündeme geldi. Doktoruma göre boyum kısa olduğu için normal doğum yapamazmışım. Bunun bir bilimsel açıklaması var mı bilemiyorum. Ama çevremde normal doğum yapanların çoğunun boyu kısa. Ben artık doktorun işi yokuşa

sürdüğünü düşünmeye başladım. İnanın böyle bir şeyle karşılaşabileceğimi düşünmediğim için çok büyük hayal kırıklığına uğradım. Tabii hiçbir zaman çenemi tutamam. Oradan ayrılırken, doktorla ilgili bütün olumsuz düşüncelerimi kendisine söyledim.

Daha önceden de bir iki arkadaşımın kör olduğu için normal doğum yapamayacağını falan duymuştum. Başıma öyle bir şey gelmez diye düşünmüştüm. Yanılmışım.

Bir iki doktor daha gezdikten sonra, neyse ki sadece mesleğiyle ilgili bir hekim buldum. Her şeyi ayrıntılı bir şekilde konuştuk.

Gerçekten sağlığımla olumsuz yönde etkileyen bir durum olsaydı, söylediklerini anlayabilirdim. Öyle bir durum yokken, neden insanları gereksiz yere strese sokuyorlar anlamıyorum. Hayat yeterince zaten zor. Üstüne bu olaylar tuzu biberi oluyor. Eminim benim gibi hastaneye farklı branşlar için gidenler, doktoru körlüğünü sormaya başlayınca, “Göz doktoruna mı geldik?” diye düşünüyordur. Hamilelikte hormonlar tavan yaptığı için bu olaylar insanı gerçekten sinirlendiriyor. Her zaman bu sıkıntıları yaşıyoruz. Bir yere gidiyorsun, bu seferlik körlük değil de farklı bir şey konuşulsun ya da sorulsun. Yok illa körlük önüne çıkıyor. Bir de yakınımızdan biriyle doktora gittiysek, insanı rezil ediyorlar. Zaten insanlara normal doğum yaptığımı söyleyince, “Nasıl yaptın?” diye saçma sapan sorularla muhatap oluyorsun. Bir de doktorun yanına onları götürdüğümüzde, insan daha çok utanıyor.

Bu tür sıkıntılarla karşılaştığımda her zaman şunu sorguluyorum. Bizim körlüğümüz mü yoksa insanların körlüğe bakış açıları mı bizi yoruyor? İnanın beni yoran körlük değil, insanların tavırları. Keşke bu tür durumlara maruz kalmasak.

Ben, sizlere yaşadığım bir olayı anlattım. Benim gibi umarım hiçbiriniz bu durumlara maruz kalmazsınız.

İster kör olsun, ister gören biri olsun, hiç fark etmez. Her doğum, kişiye özeldir. Bana “Normal doğum yapamazsın.” diye söyleyenlere inat, hem kör biri hem de boyu kısa biri olarak kendi isteğim ve hür irademle normal doğum yaparak minik kuşum Ela Hipatya'mı kucağıma aldım. Hepinize sağlıklı ve engellenmediğiniz bir doğum dilerim.

ENGELLİNİN ÇOCUĞU DA ENGELLİ GİBİ OLMALI

İbrahim Akıncı

simerenya1986@gmail.com

Sayı: 73, Mart 2020

Merhaba değerli okurlar. Ben İbrahim Akıncı.

Dikkat ve ilgi ile takip ettiğim EEEH Dergi’de yazılarımla zaman zaman sizlerin karşısında olmaya karar verdim. Bu dergiye Ankara’dan yazıyorum. Memurum. Evliyim. Bir kızım var. Kendimi kısaca tanıttıktan sonra artık yazıma geçebilirim.

Engellinin Çocuğu da Engelli Gibi Yaşamalı

Ben; bir çocuğun anne ya da babasıyla yolda yürürken kıpır kıpır, çocukça hareketler yapması gerektiğini savunurum her zaman... Kızım da bu koda göre yetişti. Kaldırımında elimizi bırakır ama yolda mutlaka tutar ya da biraz uzaklaşınca bilgi verir, “Şuradayım” ya da “Şunu yapıyorum” diye. Nedense; bu tarz durumlar, sağlancı düşünönerce yadırganıyor.

Yaşadığım birkaç olayı anlatmak istiyorum.

Kızımınla parktayız. Benden 50 - 60 metre uzakta oynuyor. Birileri kızımın sesleniyor, “Babanı neden bıraktın? Sakın ha ayrılma babandan.” Ben de hemen diyorum, “Bilgim dahilindedir, bir sorun yok.” Bu çocuk parkta oynamak yerine, beni mi gözetmeli?

Karlı bir günde kızımın anaokuluna götürüyorum. Okulun bahçesinde; kızımın, “Baba, sana kar atayım mı?” diye gülererek bağıyor. Oradan okulun stajyerlerinden biri, “Ama babaya yazık değil mi?” diyerek çocukça isteği baltalıyor. Ben de, “At tabii ki, kızımın” diyorum. Stajyere de, “Yahu çocuk babası ile kartopu oynuyor, babasına kocaman bir taş atmıyor ki” diye karşılık veriyorum.

Karşıdan karşıya geçerken biri yine haddi olmayarak lafını savuruyor, “Bu kızın acil büyümesi lazım.” Bu kadarını beklemediğim için afallıyorum. “Yani, büyümesi derken?” diye sorduğumda ise, “Sizin eliniz, ayağınız olur; sizi karşıya geçirir.” deyiveriyorlar. Ben de, “O, benim biricik kızım, prensesim. Bizim ne yardımcımız ne de bakıcımız. Tüm çocuklar gibi çocukluğunu yaşayacak.” Sonra şaşkınlıklar, “Ben öyle demek istemedim” vb. arka arkaya geliyor. Herkes istiyor ki, engelli birinin çocuğunun ne çocukça yaşamaya ne de diğer çocuklar gibi olmaya hakkı olsun. Onlar, ana-babalarının koruyucu meleği olsun. Sevinmek, yolda giderken gülmek, zıplamak onun neyine. Hep mahzun, hep üzgün, tek derdi engelli ana-babası olsun. Çünkü o çocuğun sağlam anne, sağlam babası yok, bir kere oradan kaybediyor.

Yazımı, bir gün böyle aptalca kodların ve düşüncelerin Zihinlerden silinmesi sonucu, engelli veliye sahip olan çocuğa da diğer çocuklara bakılan gözle bakılması temennimle bitiriyorum. Tüm okurlara mutluluk ve esenlikler diliyorum.

MİNİK MERAKLILARA KÖRLÜĞÜ ANLATMAK

Canan Çam Yücel

canancam@gmail.com

Sayı: 75, Mayıs 2020

Merhaba değerli okurlar. Bu ay sizlere, hayatta zaman geçirmekten en çok zevk aldığım grup olan çocuklara farklılıkları ve bunun özelinde de körlüğü nasıl anlatabileceğimiz üzerine düşünce ve deneyimlerimi aktarmak istiyorum.

Biliyorsunuz, özellikle de okul öncesi dönemde ve ilkokul döneminde olan küçük çocuklar, çok meraklıdır ve sürekli sorular sorarak meraklarını gidermeye çalışırlar. Hatta bazen soruların sayısını o kadar arttırır ve soru sorma sürecini o kadar uzatırlar ki, yetişkinler, “Yeter artık” deyip sustururlar onları. Oysa, çocukların soruları hep öğrenmeye yöneliktir, yargılamak ve hatta eleştirmek gibi kavramlara hiç yer yoktur onların hayatında. Ancak yetişkinler olarak bizler bazen onları sustururuz ve düşünmelerini engelleriz.

İşte çocuklar tarafından sorulan bu sorulardan bazıları da farklılıklara dair sorulur. Hele de böyle sorular soruldu mu, sessizce kapatılmaya çalışılır konu ve çocuğun sorması yanlış bir şeymişçesine engellenmeye çalışılır. Asıl olan, çocuğa soruyu sorduğu anda cevap verebilmektir. Dedim ya, meraklı minikler hep düşünür, merak eder ve sorgular. Eğer biz onların sorularını engellersek, algılarının uygun olmayan biçimde şekillenmesine katkı sağlamış oluruz ki bu da çocukların gelişimini olumsuz yönde etkiler. Burada neyi kastetmek istiyorum, gelin bir örnekle açıklayalım. Örneğin, ben görme engelli bir yetişkin olarak tıkr tıkr bastonumla yolda yürüyorum ve annesinin elinden tutmuş giden bir çocuk soruyor annesine: “Anne, o ablanın elindeki ne?” diye. Annesi de, “Şiiiiışt, sessiz ol” diyor ve çocukla birlikte yanımdan uzaklaşıyorlar. Peki şimdi burada ne oldu; çocuk bir farklılık gördü, merak etti, annesine sordu, annesi ne yaptı, çocuğu susturdu ve çocuk yanlış bir soru sorduğunu düşündü. Oysa, bana göre anne şöyle söylemeliydi: “Anneciğim, abla görme engelli, yürürken önünü bizim gibi göremediği için elindeki bastonla kontrol ediyor engelleri ve baston ablanın engellere çarpmasını önüyor.” Anne, böyle cevaplasaydı çocuğun sorusunu, hem çocuğun merakı giderilecekti hem de belki çocuk körlükle ya da farklılıklarla

ilgili başka sorular soracaktı. Bazen yolda yürürken bazı yetişkinler yanındaki çocuğa, “Çekil, çekil de geçsin” diyorlar. Oysa, ifadelerin çocukların hayatında büyük önemi var, “Hadi ablaya yol verelim, geçsin” demek, çocuğun algısını olumlu yönde etkileyecektir. Çünkü kör biri geçsin diye çocuğu bir tarafa çekiştirdiğinizde, çocuk ne olup bittiğini anlamıyor ve ileriki yaşamında kendisi de yetişkin bir birey olduğunda, tuhaf tuhaf bakışlarla uzaklaşmaya çalışıyor kör bir bireyden. Dolayısıyla, neyi, neden yaptığımızı, çocuklara doğru bir şekilde anlatabilmek çok önemli.

Şimdi biraz da çocukların doğrudan kör bireylere sorduğu sorular üzerinden durumu açıklamaya çalışalım. Çocuklar ne gibi şeyleri merak ediyor ve bizler yetişkinler olarak nasıl cevaplayabiliriz onların sorularını? Haydi gelin, sorular ve cevaplar üzerine birlikte düşünelim.

Körler, renkleri nasıl anlarlar?

Biliyorsunuz, renkler ışık sayesinde algılanabilir. Eğer ışığı fark edebiliyorsa, bazı renkleri ayırt edebilir. Ama hiç ışık algısı olmayan bir kör, renkleri tanıyamaz. Ancak doğada var olan şeylerin renklerinin neler olduğunu bilirler. Örneğin gökyüzünün renginin mavi olduğunu, çimenin renginin yeşil olduğunu, meyvelerin rengini, sebzelerin rengini tabii ki bilirler. Ama “Benim üzerimdeki kıyafet ne renk?” diye sorulduğunda, bunu cevaplayamazlar. Çünkü renkler, dokunarak anlaşılabilirler. Renk dışındaki her şey dokunarak anlaşılabilir, bir şeyin şekli, boyutu gibi birçok özelliğini, körler dokunarak anlarlar.

Körler nasıl yemek yer?

Aslında körler herkes gibi yemek yer. Yemek yemek, yani kaşığı tutmak, çatalı tutmak, bıçağı kullanmak, daha çocukluk zamanından başlayarak uygulamaya uygulamaya öğrenilen becerilerdir. Dolayısıyla zamanla bu bir düzen haline gelir ve herhangi bir zorluk olmaz. Zaten yemek yerken hiç kimse görmeye ihtiyaç duymaz. Sadece, körlerin masada neler olduğunu bilmeye, bunların yerini dokunarak öğrenmeye, tabağında birden fazla çeşit varsa, onların tabağın neresinde bulunduğunu bilmeye ihtiyacı vardır. Örneğin, masada

ekmek, su, tuz ve biber, peçete nerede gibi bilgileri öğrenmeye ihtiyaç duyarlar. Bunun sebebi de ihtiyacı olan şeye doğrudan kendilerinin ulaşmak istemeleridir.

Körler kendi kıyafetlerini nasıl seçerler?

Körlerin de herkes gibi kıyafet dolaplarında bir yerleştirme düzeni vardır. Herkes kendi düzenini kendisi belirler. Örneğin, bazı körler kıyafetlerini renklerine göre gruplayabilir, bazıları kıyafetlerine renk etiketi yapıştırabilir, bazı kıyafetlerin de kendilerine özgü dokuları vardır ve kolayca ayırt edilebilir. Bazen de renk tanıyıcı dediğimiz teknolojik cihazları kullanarak kıyafetin rengini öğrenip ona göre seçim yapabilirler. Dolayısıyla, dolaptan istedikleri kıyafeti seçip rahatlıkla giyebilirler. Kıyafetin önünü, arkasını, tersini, düzünü nasıl ayırt ettiklerine gelince de, ön tarafın boğaz kısmı daha aşağıda, arka tarafınki ise daha yukarıdadır: kıyafetin tersinde dikişler daha belirgindir, düz kısmında ise dikişler içeride kaldığından daha az belirgindir.

Körler nasıl televizyon izler?

Körler, televizyon izlerken daha çok seslerden yararlanırlar. Ancak bazı bölümlerde hiç konuşma olmadığından, sadece müzik veya hareketlilik olduğundan bu bölümleri anlamakta güçlük yaşarlar. Böyle durumlarda, birlikte televizyon izledikleri kişilere sorarak, o bölümde ne olduğunu öğrenebilirler. Ayrıca bazı film, belgesel gibi televizyon programlarının sesli betimlemesi vardır. Sesli betimlemede, sadece gözle görülen, herhangi bir konuşmanın geçmediği bölümler, ikinci bir ses tarafından ayrıntılı bir şekilde anlatılır ve kör birey de böylece kolaylıkla kimseye sormaya ihtiyaç duymadan izlemeye devam edebilir.

Körler nasıl okuyup yazarlar?

Körlerin kullandığı bir kabartma yazı vardır. Bu yazıya Braille alfabesi de denmektedir. Bu yazı, çivi gibi sivri uçlu bir kalemin kağıda batırılıp çıkarılması yoluyla yazılır. Böylece kağıt üzerinde farklı biçimlerde görünümlere sahip noktalar oluşur ve kör

bireyler bu noktalara parmaklarıyla dokunup ne yazdığını kolayca okuyabilirler. Kabartma yazıda da her harfin, her noktalama işaretinin ve her sayının bir gösterimi vardır. Yani kısacası, körler yazıyı parmaklarıyla dokunarak okurlar. Kabartma yazıyı tamamen öğrenen ve yaşamın birçok alanında kullanan kör bireyler, ayrıca bilgisayar ve telefonlardaki ekran okuyucuları kullanarak da yazı yazabilir ve okuyabilirler. Yine günümüzdeki teknolojik gelişmeler sayesinde, cep telefonlarında bulunan kabartma yazı uygulaması üzerinden de yazı yazıp okuyabilirler.

Körler, bilgisayar veya cep telefonunu nasıl kullanır?

Aslında körlerin kullandığı bilgisayar veya cep telefonunun, herkesin kullandığından bir farklılığı yoktur. Sadece körlerin bilgisayarlarında veya cep telefonlarında ek olarak bir sesli program vardır. Körler, sesli programı aktif hale getirdiklerinde, ekranda ne yazıyorsa, onu sesli program aracılığıyla duyarlar ve yine aynı şekilde kendileri ne yazarlarsa, onu da sesli program sayesinde duyarak işlemlerini sürdürürler.

Körler, bir yerden başka bir yere nasıl giderler?

Körler, beyaz baston dediğimiz bir araç kullanırlar. Beyaz baston, onların yol arkadaşıdır ve yolda hareket ederken bastonu hiç yanlarından ayırmazlar. Çünkü baston sayesinde, kaldırımları, kaldırım üzerindeki engelleri, yol ayrımlarını, merdivenleri, kapı girişlerini ve bunun gibi gören bireylerin gözüyle gördüğü her şeyi fark ederler. Gören bireyler nasıl hareket ederken gözlerini kullanıyorsa, körler de bastonlarını kullanır ve dokunma yoluyla yollardaki ipuçlarını ve işaretleri keşfederler.

Körler parayı nasıl ayırt eder?

Biliyorsunuz, metal paraların boyutları birbirinden farklıdır ve körler dokunarak rahatlıkla paranın miktarını anlayabilirler. Kağıt paraların da aslında boyutlarında farklılık vardır ancak bu farklılık metal paralardaki gibi anlaşılır değildir. Bu nedenle, bazı

körler farklı miktardaki kağıt paraları farklı şekillerde katlayarak cüzdanına yerleştirmeyi seçebilirler. Bazıları kabartma olarak miktarların üzerine yazıldığı para tanıma cetveli ile paraların boyunu ölçerek öğrenebilirler, bazıları ise cep telefonlarındaki uygulamaları kullanarak paraların miktarını öğrenebilirler.

Körler nasıl alışveriş yapar?

Aslında bu tür günlük yaşam alanlarında körler de herkes gibi hayatın içine dahil olurlar. Fırın, manav, market, kasap, eczane gibi yerlere giderek alışveriş yaparlar. Eğer küçük bir alansa, sürekli gittikleri bir yere ve buralardaki eşyaların yerleşim yerleri sürekli değişmiyorsa, meyve, sebzeleri kendileri seçebilirler. Ancak market gibi büyük yerlerde sürekli eşyaların yerleştirilme düzeni değiştiği için oradaki market görevlisinden destek isteyebilirler. Bu desteği, istedikleri ürünün markasını belirlemek, fiyatını öğrenmek veya bir ürünün son kullanma tarihini öğrenmek için de talep edebilirler. Çünkü ürünlerin üzerinde görme engellilerin kullandığı Braille alfabesi ile yazılı etiketler olmadığından ürünlerle ilgili bu bilgilere ulaşamazlar. Bazen market alışverişlerini kendileri yapmayı ve ürün etiketlerini cep telefonlarının kamerasına tutarak sesli programlar aracılığıyla okutmayı da tercih edebilirler. Bazı körler ise, internet üzerinden sipariş oluşturabilir ve alışverişlerini yapıp ürünlerin doğrudan eve gelmesini sağlayabilir.

Körler nasıl yemek yapar?

Yemek yaparken kullanılacak ürünlerin her birinin farklı şekillerde, farklı boyutlarda, farklı dokularda paketleri veya kutuları vardır. Dolayısıyla, bu şekilde ürünün ne olduğunu ayırt edebilirler. Ancak bazı ürünlerin paketleri birbirine çok benzeyebilir, böyle durumlarda ürünlere Braille olarak isim etiketi yapıştırabilirler. Buzluğa yerleştirdikleri ürünlere yine ayırt etmek için Braille etiket yapıştırabilirler. Fırın gibi mutfakta kullanılan elektronik aletlerin üzerine saati ve dereceleri ayarlamak için farklı dokularda etiketler yapıştırabilirler. Sebzeleri soyma, doğrama, dilimleme gibi işlemleri bıçak ya da farklı küçük ev aletleri gibi şeyleri kullanarak yapabilirler. Pişirmeye başladıkları bir sebzenin veya bakliyatın pişip pişmediğini kıvamından, kokusundan, yoğunluğundan anlayabilirler. Herkesin kendine özgü bir yemek pişirme yöntemi olabilir ve herkes aslında kendine özgü çözümler geliştirebilir.

Evet değerli okurlar. Bu ay da geldik yazımızın sonuna. Çocukların körlerin yaşamına dair sordukları bazı sorulara örnekler vererek, onların meraklarını nasıl giderebileceğimizi anlatmaya çalıştım. Görüldüğü gibi çocuklar genellikle, “Körler yazı yazar mı, körler alışveriş yapar mı?” gibi sorular sormuyorlar, onların soruları çoğunlukla hayatın içinden bir şeyleri nasıl ve hangi yöntemleri kullanarak yapabildiğimiz üzerinedir. Gelin bizler de yetişkinler olarak bu minik meraklılara düşünme, merak etme ve sorgulama fırsatı verelim, onları teşvik edelim, onların sorularını cevaplayalım ki, ileride yetişkin bireyler olduklarında, farklılıklara önyargıyla yaklaşmasınlar. Unutmayalım, çocuklar önyargılarla doğmazlar, biz yetişkinlerin öğretileri, onların düşünce ve davranış biçimlerini belirler. Düşünen, sorgulayan, merak eden, keşfeden bireyler yetiştirmek dileğiyle bir sonraki yazıda görüşmek üzere.

ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ VE ÖRSELENMEK

Şenel Akyıldırım

senelakyldrm@gmail.com

Sayı: 71, Ocak 2020

Ben bu yazıda Özel Öğrenme Güçlüğü'nün tanımı ve çeşitleri üzerine yazmak istemiyorum; bu kitabı bilgilere günümüzde birçok yerden ulaşılabilir. Ancak kitaplarda ve internette yazmayan bir şey var ki bu çocukların örselenmişliği.

Ben yaklaşık 16 yıldır özel gereksinimli çocuklarla çalışmaktayım. Hemen hemen bütün engel grupları ile çalıştım veya tanıştım. Ancak son beş yıldır özellikle Öğrenme Güçlüğü'ne dair tanı almış ya da tanı almamış fakat Öğrenme Güçlüğü özelliklerinden bazılarını taşıyan öğrencilerle yoğun olarak çalışıyorum.

Deneyimlerim ve anılarım üzerinden bu çocukların yaşadığı zorlukları sizlerle paylaşmak istiyorum. Birçoğumuzun hayatta Öğrenme Güçlüğü olan sınıf arkadaşı, komşusu veya akrabası olmuştur. Biraz hafızamı yokladığımda, ben de okul hayatımı gözden geçirdiğimde, şimdi adını koyabildiğim, çocukluğumda öğretmenimin “sınıfın tembeli” diyerek her gün azarladığı, hep heceleyerek okuyan arkadaşımın aslında Öğrenme Güçlüğü olduğunu, bu meslekle tanışınca adlandırdım. Ben kendi hayatıma dair 25 yıl öncesinden örnek verdim ancak içinde bulunduğumuz bilgi çağında bile maalesef benzeri durumların yaşandığını görüyorum.

Ancak bu arkadaşımın Öğrenme Güçlüğü yerine; görme, işitme ya da fiziksel bir engeli olsaydı, öğretmen ona “Neden yürümüyorsun, neden görmüyorsun, neden duymuyorsun?” diye bağırmayacaktı. Ancak görünmeyen ve kabul edilmeyen bir şey vardı ki o da diğer çocuklarla aynı bedensel görüntüye sahip olup da aynı düzeyde okuyamaması ve yazamamasıydı.

Birlikte çalıştığım ve anılarımda tebessümle hatırladığım bir öğrencim, tanıştığımızda ilkokul ikinci sınıftaydı; tanıştık, birlikte oynadık, eğlendik ve “Ne çalışmak istersin?” diye sorduğumda; “Okumayı, yazmayı öğret, arkadaşlarım gibi okuyup yazamadığım için

öğretmenim bazı derslerde beni birinci sınıfların yanına gönderiyor, gitmek istemiyorum.” demişti. Şimdi bu çocuk durumunun farkında, öğrenmek de istiyor ancak yanlış giden bir şeyler var; ta ki birinci sınıftan beri yani bu çocuk 1,5 yıldır öğrenme isteği ve öğrenemiyor olmanın mücadelesi ile baş başa kalmış. Bu öğrencim ile çalıştığımız şey, “öğrenmeyi öğrenme” oldu ve okuma yöntemi değişince, kısa sürede değişim gösterdi. Bu durumun öğrencimde yarattığı örselenmişlik ortadan kalktıkça, özgüveni geldi ve çocuk neyi, nasıl öğreneceğini keşfetti.

Bu öğrencim ile yaşadığım, hatırladığımda tebessüm ettiren tatlı bir anımı paylaşmak isterim; okuma-yazma çalışırken “ip” yazmasını istedim. “Öğretmenim, benim kardeşimin adı da ‘ip’ ile başlıyor” dedi. Benim de aklıma ilk “İpek” geldi ama bunu ona söylemedim tabii ki. “Kardeşinin adı ne?” diye sordum. “İbrahim” dedi.

Disleksi tanımlı bir öğrencim, “Bana, ters okuyorsun diyorlar ama bana göre de onlar ters okuyor.” demişti. Doğrular kime göre, neye göre doğru demek isteyen bu çocuk da bütün çocuklar gibi örselenmeyi hak etmeyen fakat babası tarafından ders çalıştırılırken bir sürü acımasız eleştiri duyan bir çocuk.

“Özel gereksinimli çocuklarla çalışmak, bir ülkeyi keşfetmek gibi.” diye düşünüyorum. Eğer bu çocuklarla doğru iletişim kurar ve doğru yöntemi kullanırsanız; bu çocukların renkli, farklı ve hiç kimsenin bilmediği, keşfedilmemiş sokaklarında keyifle gezersiniz.

Öğrencilerimin okuma-yazma becerileri geliştikçe, sınıfta varlık göstermeye başladıkça, gelip “Ben bugün parmak kaldırdım, soruyu bildim, öğretmenim aferin dedi.” gibi cümleleri kurmaları, bir öğretmen olarak beni ayrıca mutlu eder. Çünkü bu durum aslında birçok çocuk ve aile için küçük ama bizim çocuklarımız için çok kıymetli bir başarıdır. Bir de anlatırken gözlerinin içi parlar ki, o zaman yorgunluk yerine “Daha neler katabilirim?” diye sorarsınız; bu işin tılsımı da budur diye düşünüyorum.

Bu çocuklar genelde normal veya normalin üstünde zekaya sahip olabiliyor. Ancak öğrenme şekilleri, zekaları herkes gibi birbirinden farklı olmasına karşın, ortak yönleri var ki o da görünmeyen, görülmeyen, kabul edilmesi zor bir engele sahipler ve ortak duyguları “örselenmek”.

Birçok aile ve öğretmenden duyduğum ve duyacağımı bildiğim cümle; “Hocam ilgilenmiyor, istese yapar, dersi dinlemiyor, kâğıt kesiyor derste, defterini karalıyor vs.” Ben de diyorum ki; “Japonca var mı?”. “Yok.” “Peki, sizi Japonca bir seminere soksak; saçınızla, kıyafetinizle oynamadan, sağınıza, solunuza bakmadan kaç gün kaç saat dayanabilirsiniz?” Bu çocuk tahtayı takip edip yazamıyorsa, sınıfta varlık gösteremiyorsa, hele bir de arka sıralarda cam kenarına oturtulmuşsa, öğrencimin söylediği gibi eve gidince “Bugün bizim okulun yanından amcam geçti, camdan gördüm.” der.

Bu çocuklar ile doğru yöntem kullanarak çalışıldığında ve çocuğun kendi öğrenme stilleri, üst bilişsel becerileri desteklendiğinde, ortaya çok güzel sonuçlar çıkıyor. Bu çocukların yetenekleri işin içine katıldığında; okuma, yazma ve öğrenmeyi öğrenme becerileri geliştirildiğinde; daha dik yürüyen, motivasyonu artan, özgüveni artan bireyler ortaya çıkıyor. Bu konuda öğretmenlerin birçoğunun “Ama diğerleri de ister.” demeden “pozitif ayrımcılığı” nasıl yapacaklarını öğrenmeleri gerektiğini düşünüyorum. Bu çocukları ön sıraya oturtmak çok daha doğrudur, bunu önerdiğim bazı öğretmenler var ama bazı öğretmenler de “Ben her ay yer değiştiriyorum, arkadaşları da ön sıraya oturmak ister.” diyorsa, uyarlamalara direniyorsa, daha çok yolumuz var demektir. Eğitimde, feda edilecek bir fert bile yoktur. Çocuklarımızın Örselenmeden, potansiyelini ortaya çıkartabilen, mutlu bireyler olmasını canı gönülden diliyorum. Ve bana; “İyi ki bu işi yapıyorum.” dedirten bütün öğrencilerime, öğrenirken öğrettikleri için, bana yazdıkları mektuplar için, çantama gizlice koydukları kuru yemişler ve fotoğraflar için sonsuz teşekkür ediyorum.

İNSAN OLMANIN DOĞAL SONUCU

Gülcan Altun

guleycane@gmail.com

Sayı: 72, Şubat 2020

Annem, son zamanlarda hayranlığımın arttığı bir aktör olan Timuçin Esen'in bir dizisinin başladığı haberini verdiğinde çok mutlu oldum. Hemen sordum; "Adı ne?" "Hekimoğlu" dedi. "Hangi kanalda?" diye sorgulamama devam ettim. "FOX'ta galiba." dedi. Çok üzüldüm. "Uff be!" dedim. Çünkü FOX, en yakın örneğini de bildiğimiz "Mucize Doktor" dizisini, o kadar izleyicisi olmasına karşın betimlemiyordu. Sonra, "Kanal D'de miydi yoksa?" diye düşündü annem. "İnşallah." dedim. Derken, televizyonda dizi fragmanını gördük tesadüfen. Böylece öğrendik ki, Kanal D'de yayımlanıyor.

Sonra, bir anda Betimleme Tartışmaları grubunda hayal meyal hatırladığım bir yazışma dizisinde, Kanal D'nin el değiştirmesinden mütevellit betimleme işinin sekteye uğraması gibi bir durumun olduğunu hatırlar gibi oldum. Hemen bilgisayar başına geçip internette aramaya giriştim. Engelsiz Kanal D sitesinde, bir de ne göreyim; dizinin ilk bölümünden itibaren eş erişimi mevcut. Uçtum resmen. Laf aramızda, SEBEDER gene çok iyi bir iş çıkarıyor. Emine Kolivar'ın sesi, diziyle bütünleşiyor adeta. Ancak bu yazıda amacım betimleme eleştirisi olmadığından, bu kadarıyla yetiniyorum.

Artık her hafta, normal TV'de yayımlanma günü olan Salı akşamı annemle birlikte izlememin yanı sıra, eş erişimli versiyonunun Engelsiz Kanal D'ye yüklenmesini dört gözle bekliyorum. Oturup bir de bilgisayardan tek başıma tadını çıkara çıkara tüm bölümü tekrar izliyorum. Hatta yetmiyor, hafta sonları tekrarı yayımlanıyor gündüz saatlerinde. Annemle mutfakta işlenirken, bir de o zaman izliyorum. Yok mu arttıran? Yerlere yatan gülümseme... Ancak gönül istiyor ki, diziyi sindirebilmek ve görsel tüm sahnelerle birlikte tam anlamıyla anlayarak izleyebilmek için iki kere zaman harcamak zorunda kalmasam. Daha da önemlisi, herkesle aynı anda engelli-engelsiz bir arada seyredebilsek tüm dizi, film, yarışma veya belgeselleri. Çok mu fazla bu sitem?

Hep söylediğim gibi, artık öyle bir dünyada ve öyle çirkin olaylarla karşılaştığımız bir coğrafyadayız ki, insan olmanın gereği güzel şeylere sevinir olduk. Oysa, herhangi bir kimsenin; henüz kreş çağında olmayan bir çocuğun veya hiçbir ciddi sağlık sorunu yaşamayan seksen yaşında görmüş geçirmiş bir kişinin doğal olarak sahip olduğu çok basit şeylere, biz engelliler de tıpkı onlar gibi doğal bir şekilde sahip olabilmek istiyoruz. Bu doğallık, salt insan olmanın bir sonucudur. Engelliler de insandır. Dolayısıyla, lisede aldığımız Mantık dersinin, ilk ve en basit konusu olan ünitenin aklımda kalan diziliminin neticesi şöyle diyebiliriz:

Bütün insanların bilgiye erişimi, bir haktır.

Engelliler de birer insandır.

O halde, engellilerin de bilgiye erişimi, bir haktır.

Öyleyse, şöyle bir sonuca varabilir miyiz? Eş erişimi, birer külfet ya da gereksiz bir şey gibi görüp kılını bile kıpırdatmayan FOX ve SHOW TV gibi kanalların yetkilileri ya lisede Mantık dersi almadılar, ya Mantık dersinin bu konusunda uyudular veya konuyu kavrayamadılar, ya da engellileri insan olarak görmüyorlar.

Neyse, görecekler. Göstereceğiz. Bizlerin de birer insan olduğumuzu kabullenmek ve ona göre davranmak zorunda kalacaklar. Biz, bir avuç insan kabullendireceğiz.

SİZ HİÇ BÖYLE BALE İZLEDİNİZ Mİ?

Nurşen Sunar Korkmaz

nsunarkorkmaz@gmail.com

Sayı: 73, Mart 2020

Merhaba sevgili EEEH Dergi okurları.

Geçtiğimiz Pazar Kadıköy Süreyya Operası'nda eşi benzeri az görülmüş bir sanat etkinliği gerçekleştirildi. Fındıklı Rotary Kulübü, Sesli Betimleme Derneği ve İstanbul Devlet Opera ve Balesi ortaklığıyla düzenlenen bu muhteşem etkinlikten edindiğim izlenimleri sizinle paylaşmak istiyorum.

Ünlü yazar Alexander Dumas'ın aynı adlı romanından uyarlanan ve İstanbul Devlet Opera ve Balesi tarafından sahnelenen Üç Silahşor Balesi, 8 Mart Pazar günü sesli betimlemeli olarak izleyicilerin beğenisine sunuldu. Dünyada başka bir örneği olmayan betimlemeli balenin, Ülkemizde ikincisi gerçekleştirildi. İlk olarak Fındıkkıran Balesi, sesli betimlemeli olarak sahnelenmişti. Üç Silahşor Balesi'ni izlemeye gitmeden önce, konusu hakkında bilgi edinmek için internette biraz araştırma yaptım. Şimdi siz de bu yazıyı okurken, "Acaba nasıl bir oyundu, konusu neydi?" diye düşünüyorsanız, aşağıdaki bağlantıdan bilgi edinebilirsiniz.

<https://www.operabale.gov.tr/tr-tr/Sayfalar/workdetail.aspx?EserKodu=2124>

Gelelim gösteri gününe. Evden büyük bir merak ve heyecanla çıktım. Oyundan bir saat önce salona ulaştım. Amacım, oyun öncesinde sergilenecek olan bale kıyafetlerini ve aksesuarlarını, dokunarak incelemektir. Erken gidince, kısmen de olsa amacıma ulaştım ve cansız mankenler üzerinde sergilenen bale kıyafetlerini ve aksesuarlarını rahat rahat inceledim.

Balerinlerin kıyafetleri, çoğunlukla tülünden yapılmış ve boncuklarla süslenmişti. Etek boyu, diz hizasındaydı. Ayakkabıların uç kısmı, kareye benziyordu. Yumuşak bir dokuya

sahip olan ayakkabıların arkası açık ve bilekten bağlamalıydı. Baletleri inceleme fırsatı bulamadığım için balet kıyafetleri hakkında detaylı bilgi veremeyeceğim.

Balerinlerin hangi kıyafetlerle sahnede olacaklarını bilmek, oyunu kafamda somutlaştırmak anlamında çok işime yaradı. Sonrasında, salonu ve sahneyi betimleyen görevlileri dinlemeye koyuldum. Salon, oyunun konusuna uygun olarak dekore edilmişti. Hemen hemen her şey kırmızı tonlarla bezenmişti. Tavanda ve duvarlarda döneme özgü figürler vardı. Sahneye, salonun sağından ve solundan çıkan basamaklar bulunuyordu ve bu basamakların arasında orkestra çukuru denilen bir alan yer alıyordu. Yaklaşık iki metre derinliğinde olan bu alan, izleyicilerin bulunduğu yerden görünmüyordu ama sahneye çıkıldığında görülüyordu. Sahnede de oyunun kurgusuna uygun olarak hazırlanmış çeşitli aksesuarlar vardı. Örneğin, bir masada kadehler ve bir sürahi vardı. Tüm bunlar ahşaptan yapılmıştı. Sahne ve salon betimlemesinin ardından oyun başladı.

Oyunu; gören, görmeyen herkes aynı anda izledi. Biz bir kulaklık yardımıyla betimlemeyi dinledik. Betimleme, çoğunuzun artık yakından tanıdığı Emine Kolivar tarafından yapıldı ve tam anlamıyla mükemmeldi. Son derece görsel olan bir sanat etkinliğini betimlemeli olarak izlemek, tarif edemeyeceğim kadar keyifliydi. Bir kez daha anladım ki Sesli Betimleme Derneği'nin ve Emine Kolivar'ın betimleyemeyeceği bir şey yok.

Dans figürlerini anlatmaya çalışmak, ne kadar zormuş. Şimdi bu yazıyı yazmaya çalışırken, sevgili Emine'yi çok daha iyi anlıyorum. Şairin dediği gibi "kelimeler kifayetsiz" kalıyor adeta. Yine de aklımda kalan anekdotları elimden geldiğince aktarmaya çalışayım sizlere. Sürçülisan edersem, affola.

Öncelikle altını çizmeliyim ki Emine Kolivar; filmleri betimlerken sesini olayların akışına ve ortama göre nasıl ayarlıyorsa, baleyi betimlerken de dans hareketlerinin ritmine ve müziğe göre sesini öyle tonladı. Dans hareketlerini betimlerken, bu hareketlerin defalarca yapıldığından ve kendisinin bunu anlatmakta yetişemediğinden söz etti. Balerinler çoğunlukla parmak uçlarında dans ederken, baletler yere tam basıyormuş. Tüm hareketler, oldukça nazik yapılmış. Sanatçılar, oyunun konusunu dans hareketleriyle anlatıyordu. Dans hareketlerini, mümkün olduğunca detaylı bir biçimde anlatmaya çalıştı. “Bacağını 90 derece yukarı kaldırdı, havada üç kez döndü, etekleri kat kat ve döndükçe mükemmel bir görüntü ortaya çıktı, yüz ifadesi kızgın...” gibi ifadeler kullandı. Sanatçıların kıyafetlerini de betimledi, “Kırmızı renk bir elbise giymiş, şapkası siyah renk, altı balerin aynı anda dönüyor,

şu an sahnede hiç hareket yok.” gibi ifadeler kullandı. Bu arada baletlerin ellerindeki kılıçlardan ve kimi sahnelerde onları birbirlerine vuruşlarından söz etti. Oyun sonrasında, gören izleyicilerle konuştuğumda, “Biz anlatılan konuyu algılayamadık, sadece güzel bir dans izledik.” dediler. Görmeyenler ise, konuya da hakimdi. Hele bir de gösteriye benim gibi oyun hakkında bilgi edinip giderseniz, Emine Hanım’ın muhteşem betimlemesiyle her şeyin somutlaştığını ve tadına doyum olmaz bir seyir yaşayacağınızı garanti edebilirim.

Hayatın her alanında erişilebilir ve eşit bir paylaşım mümkün. Yeter ki yapılmak istensin ve yeter ki biz talep edelim. Sanatta, iş yaşamında, eğitimde, sporda ve aslında yaşamın her alanında yer alalım ve eksiklikleri tespit edip dillendirelim. Hayal kuralım ve hayallerimizin gerçekleşmesi için mücadele edelim ki daha eşit, erişilebilir ve engelsiz bir hayat mümkün olsun.

GÜZEL BİR EDEBİ DÜŞ: 'ÖTEKİ' KADINLARIN EDEBİYATI

Zozan Çetin

zozancetin@hotmail.com

Sayı:78, Ağustos 2020

Engelli Kadın Derneği, UN Women, Mobility International USA ve Kadın Dayanışma Vakfı'nın düzenlediği WILD Turkey _ Bağımsız Yaşam Hakkımız eğitimine giderken başta sadece hayatımın ilk tek başına seyahatini gerçekleştireceğim için heyecanlıydım ve hiç tahmin etmemiştim eğitimin sonunda değişimler yaşayacağımı, şahane şeyler öğreneceğimi, bu kadar güzel tanışıklıklar yaşayacağımı, eğitimin daha çok şey üretme isteğime ve canım Meral ile tarihe böyle bir iz bırakmaya vesile olacağımı...

Eğitimde tanıdığım her kadın, cesareti hatırlattı bana, 'kanatlarım kocaman, niye uçmuyorum ki tek tek her bir bulutun yamacına?' dedirtti yeniden. Bugüne kadar hep başka hikayelerin ve hatta tek bir rengin göğünü arşınlamıştım, eğitimin sonunda niye sınırlayayım ki kendimi, şu sonsuz semada istediğim buluta, kuşa, yıldıza takılırım dedim. Kime ne seviyorsam sınırsızlığı ve uçmayı?

Eğitimde Meral Sözen ile yan yana oturmamız ise vallahi de sadece tesadüf değil. Çünkü oradaki bir aradalık güzel bir kız kardeşliğe dönüştü ve birkaç ay sonra edebi bir düşünmeye başladık. İşte 'Öteki' Kadınların Edebiyatı o düşün adı ve nihayetinde dijital kitap olarak bir öz-yayıncılık platformunda yayınlandı.

İki kere çağrı metni yayınladık ve şiir, öykü, deneme gibi farklı türlerde katkı aldık. Kimliği, bedeni, yönelimi nedeniyle öteki hissettirilen kadınlara 'haydi eteğimizdeki taşları dökelim!' dedik ve bu çok sevdiğimiz e-kitabı yayınladık.

Tabii ben yazı toplama sürecinde bazen hayal kırıklığı yaşıyordum ama aslında her şey olması gerektiği gibiydi. Çünkü Meral'in de dediği gibi trendler çağında "öteki" işler yapıyorduk ve bunun sevilmemesi ya da dikkate alınmaması şaşırtıcı değildi. Bu arada bu bizi daha çok motive etti ve ikinci kitap için de kolları sıvayalım dedik.

'Öteki' Kadınların Edebiyatı, farklı isimlerin katkısıyla okuması çok keyifli bir e-kitap oldu. Öyle çok sevdik ki yazıları, Karantina Günlerinde 'Öteki' Kadınların Edebiyatı adlı wordpress hesabımızda da yayınlamaya başladık. Ben kitabı indirebilmeniz için hem sitenin linkini hem de takip edebilmeniz için wordpress hesabının bağlantısını yazının sonuna bırakıyorum.

Okurken keyif alacağınıza eminim, iyi okumalar diliyorum ve şimdiden kalemlerinizi hazır tutmanızı öneriyorum. Çünkü her an ikinci kez 'biz de varız' demek için demir alabiliriz.

[Dijital kitabı indirmek için:](#)

[Wordpress hesabımız:](#)

BALIK VE BEN

Pınar Yavuz

pinyav@gmail.com

79. sayı, Eylül 2020

Siyah beyaz bir ekran, üzerinde The Fish and I yazısı beliriyor. Uzun ve dar beyaz bir tezgâhın üzerinde ayaklı yuvarlak küçük bir ayna, her biri ayrı ayrı cam bardak altlıklarında yer alan elma, sarımsak, madeni para vb nesnelere, bir saksı ve bir akvaryum görüyoruz. Kamera yarıya kadar su dolu akvaryumu ve içinde yüzen balığı yakın plan gösteriyor. Omzundan aşağısını gördüğümüz bir adam, ocağın başında duruyor. Bir elini tezgâhın üzerindeki cam bardağa, diğer elini ocağın üzerindeki çaydanlığa uzatıyor ve bardağına çay dolduruyor. Sonra ocağa yaslanıp çayını içmeye başladığını görüyoruz akvaryumun arkasından. Balık da suyun içinde oradan oraya yüzüyor. Adam dönüp tezgâha çay bardağını bırakıyor ve eline tezgâhın üzerindeki plastik maşrapayı alıp musluğu açıyor ve su dolduruyor. Musluğu kapatıp, az önceki üzerinde çeşitli eşyaların durduğu tezgâhın yanına geliyor ve saksıyı sulamaya başlıyor. O sırada aniden çalan telefona dönen adamın elindeki maşrapa tezgâhın kenarındaki akvaryuma çarpıyor ve akvaryum yere düşerek kırılıyor. Kırılma sesi ile irkilen adamın büyümüş gözlerini gösteriyor kamera. Yerde cam kırıkları, su ve çırpınan balığı görüyoruz. Adam eğilip elleriyle yeri yoklamaya başlıyor. Eli cam kırıklarına değiyor. Adam daha geniş bir alanda aramaya devam ediyor, bu sırada bir mazgal deliği görünüyor. Adamın eli bu deliğe denk gelince bir an duruyor ve sonra mazgalın içindeki suyun aşağı akmasını sağlayan delikli kapağı kaldırıyor. Ayağa kalkıp gömleğinin düğmelerini hızla çözmeye başlıyor. Tshirtle kalan adam tekrar yere eğilip, deliği bulup, gömleği ile deliği tıkamaya çalışıyor. Adamı musluğun başında büyük bir telaşla suyu açmaya çalışırken görüyoruz, elindeki maşrapaya su dolduruyor ve suyu yere döküyor. Bu işlemi birden fazla kere ve çeşitli açılardan yaparken görüyoruz. Yerdeki su seviyesi yavaş yavaş yükseliyor. Adam iki eliyle iki musluğu kapatıyor ve yavaşça yere doğru bakıyor. Dizlerinin üzerine çöküp suların içinde tekrar elleriyle bir arayışa başlıyor. Sonra dengesini kaybeder gibi olup yere suyun içine oturuyor ve öylece bakıyor, kamera yüzüne odaklanıyor. Adamın suyun içindeki elinin kenarına balığın geldiğini görüyoruz. Balık, adamın parmak uçları

boyunca yüzüp elinin altına giriyor. Adamın eli tekrar hareketleniyor, ekran kararıyor ve jenerik akışını görüyoruz.

Babak Habibifar isimli İranlı bir yönetmenin 2014 yapımı The Fish and I / Balık ve Ben isimli bir kısa filmiydi bu. Linkini yazının sonuna eklediğim filmin maalesef sesli betimlemesi olmadığı için yazıya betimlemeyi yaparak başlamak istedim. Film sosyal medyada ilk izlediğimde, telefonun çalmaya başladığı ve akvaryumun yere düştüğü sahneyle açılan daha kısa bir versiyonuna denk gelmiştim. Kırılan akvaryumdan yere düşen balığı eğilerek elleriyle aramaya başlayan adamın kör olduğunu fark etmemle “ahhh yeteri kadar kısa sürede bulamayacak ve balık ölecek” diye düşündüğümü hatırlıyorum. Sonrasında karakterin bulunduğu çözümünse beni bir anda hem çok şaşırtıp hem de rahatlattığını.

Tam da o günlerde yine aynı sosyal medya platformunda geçen ay dergide de yer verildiği üzere bir gazetecinin sesli kitaplarla ilgili yazdıkları düşüverdi önüme. Şöyle diyordu: “Kitap dinlemek için değildir, okumak içindir. Sesli kitap sadece edebi anlamda belli ölçüde fikir verir. Okuma eylemi kişiseldir, dinlemek yerini alamaz. Kimse kendini aldatmasın!”

Bir şeyin tek bir doğrusu, tek bir şekli, tek bir yöntemi olduğuna şartlandırıldığınızda kör bir adamın yerde çırpınan bir balığı bulamayacağına veya okuma eyleminin yalnızca görerek yapılabileceğine inandırılıyorsunuz kendinizi. Veya körlerin asla matematik öğrenemeyeceğinden ya da yalnızca çağrı merkezlerinde çalışabileceğinden emin oluyorsunuz, öyle ki, kimse sizi ikna edemiyor. İddianızın aksini ispatlayan kanlı canlı insanlar bile. Örnekleri farklı alanlardan da verebiliriz. Mesela “Aile anne, baba ve çocuktan oluşan en küçük toplumsal yapıdır” tanımıyla büyümüşseniz sadece anne-çocuk ya da dede-anneanne-torun veyahut teyze-yeğenin de aile olabileceğini idrak edemiyorsunuz. Çünkü size öyle öğretilmemiştir, siz öyle değilsinizdir veya siz onu öyle yapmıyorsunuzdur. Ama ne kadar şanslıyız ki hayatta öğrenmek için yalnızca deneyim değil bazen düşünen bir akıl ve samimi bir anlama isteği de yetiyor. Bunu da bize bazen bir film bazen kitaplar fark ettiriyor. Kısacası siz “film değildir o” diyenlere inat sesli betimlemeli film izlemeye ve “kendinizi kandırıyorsunuz” diyenlere de inat sesli kitap okumaya devam edin.

Kısa filmin Youtube adresi şöyle:

<https://www.youtube.com/watch?v=C1orjmtBNao>

KÖRE ÇAY YOK

Elif Emir Öksüz

elifemiroksuz@gmail.com

Sayı: 74, Nisan 2020

Merhaba değerli okurlar. Uzun zamandır buradan sizlere seslenememiştim. Türkiye'ye kesin dönüşle birlikte, günlük hayat bana epeyce yazı malzemesi vermeye başladı ve işte yine buradayım. Mart ayı ortasında Anadolu Jet ile Trabzon'dan Bursa'ya uçtum kızım ile birlikte. En ön sırada oturduk. Personel çok ilgiliydi. Braille güvenlik kitapçığı getirildi ve o kadar uçuş yapmış olmama rağmen, bu sefer ilk kez kabartma şema üzerinde uçağın acil çıkış kapılarının yeri gösterildi. Ayrıca, ilk defa can yeleğine dokunmam istendi ve nerelerden nasıl şişirilebileceği gösterildi. İkinci defa da oksijen maskesine dokundum. Kabin görevlilerinden birkaçı isimlerini de vererek kendilerini tanıştırdılar. İhtiyaç anında görevli çağırabilmem için tepedeki düğmeyi de dokunarak keşfetmemi sağladılar. Aman Allah'ım bu ne güzel, ne özenli bir servis. "Çocukla uçağa binemezsin" falan da diyen olmadı. İnanılmaz.

Biraz sonra, ikram zamanı başladı. Görevli bana tuzlu çöreği uzatırken zeytinli olduğunu söyledi, belki alerjim olabileceği için belirttiğini de ekledi. Kızıma istediğim kekin de kakaolu olduğunu belirtti. Sonra, su ve peçete de verip arka sıraya geçti. Daha önce hiç en önde oturmamıştım. O yüzden yiyecek ve içecek genelde biraz arayla gelirdi hep. Bu sefer de öyle diye düşünüp çöreğimi yemek için çayımı beklemeye başladım.

Arka sıradaki yolcuya görevlinin, çaya şeker isteyip istemediğini sorduğunu duydum. Hemen dönüp, "Bana çay yok mu? Ben de çay alabilir miyim?" dedim. Görevli dönüp, "Siz kontrol edemezsiniz diye düşündüm. O yüzden size vermedim" demez mi? Olayı fazla büyütmeden, "Olur mu öyle şey! Siz verin, ben kontrol ederim" dedim. Servis yapılırken, kızım yan koltuklarda yatıyordu. Ayakları servis masasına doğruydı ve kıpır kıpırdı. Bunu da düşünerek çok fazla bir tepki vermedim ama bahse girmeye gerek yok, ben görmüyor olmasaydım böyle bir şey yapılmazdı elbette.

Uçaktan inişimde, bana eşlik etmeye bir görevli geldi. Bagajlara doğru yürürken, başka bir görevli gelip yanımdaki görevliye, “Ahmet abi, sen üst kata çıkacakmışsın. Blind’ı ben götürecekmışim” dedi. Blind İngilizcede kör demek. Ben de dönüp iki görevliye birden İngilizce olarak dedim ki, “Peki, ya bu kör İngilizce biliyor ve “blind” sözcüğünün anlamını biliyorsa?” Onlar beni anlayacak kadar İngilizce biliyor muydu bilmiyorum ama temel mesajı aldılar.

Bu yaşananlar sırasıyla; çocuk yerine konma ve nesneleştirilme. Yetişkin bir insanın çay içip içemeyeceğine, başka bir yetişkin karar veriyor. Neden? Çünkü yetişkin engelli olduğu için engelsiz olandan daha aşağı bir sosyal statüde. İkinci olayda da, görevli benden resmen bir kutu gibi bahsediyordu. Halbuki “yolcumuzu” veya “görme engelli yolcumuzu” kavramlarını veya çok genel olarak “hanımefendiyi” ifadesini kullanabilirdi. Ne gerek var değil mi? Zaten bu kör, ne anlasın İngilizceden. O yüzden, söylediklerin başka bir dilde olunca, istediğin kadar kaba olabilirsin değil mi?

İyisiyle, kötüsüyle bir uçak yolculuğu böyle tamamlandı. Neyseki yaşadıklarımın farkındayım ve altında yatan nedenleri analiz edebiliyorum. Ayrıca, o anda gerekli tepkiyi de verebildim. Bu olaylar karşısında sakin kalabildim, öfkeden kan beynime sıçramadı. O yüzden, şimdi kendimi iyi hissediyorum. O anda kendimce iyi tepki verebilmemi de sanırım sakin kalabilmeme borçluyum.

BİLGİSAYAR ALIRKEN NELERE DİKKAT ETMELİYİZ?

Ramazan Derin

rramazanderin@gmail.com

Sayı: 75, Mayıs 2020

Mail gruplarında ya da arkadaş çevremde sıkça karşılaştığım bir soruya yanıtlar verme amacıyla bu yazıyı yazmaya karar verdim. Bu yazıda direkt olarak bir model adı ya da markasına yer vermek yerine, bilgisayar alırken nelere dikkat etmeliyiz kısmına odaklanmaya çalışacağım.

Unutmayın ki alacağımız bilgisayar içerisindeki en önemli bileşenlerin çoğu, alacağımız bilgisayar markası tarafından üretilmiyor.

İhtiyaçları belirlemek

İlk adımımız, ihtiyaçlarımızı belirlemek olmalı. Bilgisayarı hangi amaçla kullanacağız? Sürekli bilgisayarı yanımızda taşımamız gerekiyor mu? Bizim için ne kadar pil ömrü yeterli? Bu sorular alacağımız bilgisayar konusunda hayal kırıklığına uğramamamız, daha uzun ömürlü bir bilgisayar seçmemiz, aldığımız bilgisayardan pişman olmamamız konusunda bizi yönlendirecek. Bu sorular için cevaplarınız hazır ise işlemci bölümüne geçebiliriz.

İşlemciler:

İşlemcinin tanımını yapmadan direkt olarak konuya başlamak istiyorum, işlemcinin ne işe yaradığıyla ilgili bir sürü yazıya internet üzerinden kolayca erişebilirsiniz.

İşlemci, bilgisayarımızın en çok güç tüketen birimidir. (ekran kartını olaya dahil etmiyorum çünkü alacağımız bilgisayarda ihtiyacımız pek olmayacağını düşünüyorum.”

Hangi bilgisayarı almak isterseniz isteyin, şu anda iki tane işlemci firması var intel ve amd. Amd demişken Amd uzun yıllar rekabetçi ürünler çıkartmadığı için ismini laptoplarda

az duyar olmuş olsak da bu sene duyurdukları 4. nesil işlemciler mobilde çok iyi işler çıkartacak gibi duruyor. şu an piyasadan direkt örnek veremiyorum. İşlemciler, çok yeni ve bir iki ay içerisinde yaygınlaşacak gibi görünüyor, gelecekte yeni bir yazıyla amd'nin mobildeki başarılı işlemcilerini de bu yazının devamı olarak belki anlatmaya çalışabilirim.

Gelecekte alacağım bilgisayarın amd olacağını düşünmekle birlikte şu an intel üzerinden ilerlemeye devam etmek istiyorum çünkü piyasada amd işlemci kolay kolay bulunmuyor ve konuyu dallanıp budaklandırdıkça, nereye gideceğini kestiremiyorum.

İşlemci ne kadar güçlü olmalı? En güçlü işlemciye ihtiyacımız var mı? Bu soruya direkt olarak bir alıntıyla cevap vermek istiyorum. "Bilgisayar konusunda bilgili çoğu insan bile orta seviye bir işlemci ya da 2-3 sene öncesinin bir işlemcisi ile güncel üst seviye bir işlemci arasında adını koyamasa bile "dağlar" kadar fark olduğunu düşünür. Bu, bilgisayar dünyasına özgü bir akıl tutulmasıdır. Kesinlikle teknik anlamda da, kullanım tecrübesi anlamında da aralarında uçurumlar yoktur. Daha çok algınızla oynama ve tüketmeye yönlendirme vardır."

Umarım, bu cevap bilgisayarı günlük işlerde kullanmak isteyen, taşınabilirlik isteyen ama "i7-i9 işlemci alayım, almışken iyisi olsun, uzun süre kullanacağım" diye düşünen insanları, biraz yüksek performanslı bir bilgisayar almaktan vazgeçirir. Ek olarak yüksek performans, daha fazla ısınma ve daha fazla güç tüketimi anlamına gelmektedir, yani taşınabilirliği de azaltır.

Daha serin bir bilgisayar için ihtiyacınız olmayan bir işlemciyi almamanız için ekstra olarak ne yazsam bilemedim. Bu nedenle, kendi bilgisayarımın şu anki işlemci durumunu yazayım, belki biraz daha orta dereceli işlemcilere ısınırsınız. Şu an işlemci kullanımım 11% 17% arasında değişiklik gösteriyor, bilgisayarımda discord, Skype, microsoft word, internet explorer, google chrome, spotify uygulamaları açık.

Son olarak bir alıntı daha yapayım ki içinizde yüksek performanslı ihtiyacınız olmayan bilgisayarı almak isteyen kaldıysa son darbemi de vurmuş olayım. İşlem gücü gerektiren uygulamalarda (Profesyonel olarak bilgisayarı) kullanacaksanız; "İşlem gücü gerektiren uygulamalar hangisi?" sorusu kafanızda oluştuysa, siz bu sınıfta değilsiniz demektir. Bu tip uygulamaları kullananlar zaten saatlerce bir "render"ın bitmesini beklemeye alışık oldukları için güçlü işlemcilere ihtiyaç duyduklarını bilirler.

İşlemci takıları.

İntel mobil tarafta bilmemiz gereken üç işlemci takısı kullanıyor. Y, u, h. “bundan daha fazla kullanıyor ama daha fazla karmaşıklaşmaması için detaylandırmak istemiyorum. İşlemci takılarını hemen model sonunda bulmak mümkün. Örnek olarak Intel® Core™ i3-10110Y, Intel® Core™ i5-10300H. Birinci işlemcimizin takısı y, ikinci işlemcimizin takısı ise h.

Y: Bu işlemciler alınmasını tavsiye etmediğim, eskiden aslında atom olarak bilinen işlemciler. Güç tüketimleri aşırı düşük ancak performansları da istemeyeceğimiz kadar düşük. Alan birkaç kişi tanıyorum, memnun olan kimse tanımıyorum diyerek bu takıya sahip işlemcileri burada sonlandırıyorum.

U: ultrabook işlemcisi olarak bilinir. Güç tüketimleri y işlemcilere göre iki üç kat fazla olmakla birlikte (15 w) taşınabilir bilgisayarlarda kullanılan en yaygın işlemciler, u takısına sahip işlemcilerdir. Pili uzun ömürlü ve taşınabilirlik konusunda çoğunlukla bizi memnun edecek işlemciler bu sınıfa ait işlemcilerdir.

H: performansı u işlemcilere göre çok daha fazla yüksek ve güç tüketimi de aynı oranda yüksek olan işlemciler. Bu işlemciler genel olarak oyun bilgisayarlarında kullanılır. U işlemcilere göre tüketimi 3 kat daha fazladır 45w. çok düz bir hesap yaparsak, u işlemcilere göre pil ömürleri üç kat daha azdır ve bundan bir çıkarım yapmak gerekirse çok fazla taşımayacağımız, pil ömrünün daha az önemli olduğu bir bilgisayar almak istiyorsak h takılı işlemcileri almakta hiçbir sakınca yoktur. Maksimum bir rakam vermek gerekirse pil kullanımını 5 saati geçen h işlemciye sahip bir bilgisayar olacağını düşünüyorum. H işlemcili bilgisayarlar ortalama 2 ile 4 saat arası pilde kullanım süresi elde edebileceğiniz bilgisayarlardır. Özetle, taşımaya daha az uygun ve daha performanslı olmaları bu işlemcinin genel özelliği diyebiliriz.

Şimdi ise işlemcinin genelde herkes tarafından bilinen performans sınıflandırmasından biraz bahsedip işlemci meselesini bitireyim.

Core i3, core i5, core i7, core i9

İşlemcinin takılarından sonraki performans kriterimiz olan rakamlar i7 i9 yüksek performans, i5 orta ve i3 biraz daha düşük performans verecek işlemci manasına gelmektedir.

İ7 ve i9 işlemcisini kullanması gereken insanlar kendilerini ve ihtiyaçlarını biliyorlardır ve bu yazıya bakacaklarını düşünmüyorum. Şu ana kadar yüksek performanslı işlemciyi gerçekten kullanmayacaksanız, gereksizdir bilgisini o kadar vurguladım ki yazıdan sıkılmamanız için daha fazla değinmiyorum.

Yazıyı okuduktan sonra aklınızda 2 şey kalmasını istesem birincisi gereksiz performansa para vermeyin, hem bilgisayarınız, hem cebiniz fazladan ısınmasın. Diğer en önemli noktayı da ilerde okuyacaksınız eğer yazının devamını okumaya katlanabilirsiniz.

Core i5: Bence sıradan bir kullanıcı için ideal işlemci budur. Performans isterseniz h takılı taşınabilir özelliği daha az ama işlemci konusunda sizi üzmeyecek bir işlemci, taşınabilir bir bilgisayar istemeniz durumunda ise u takılı olan işlemcili bir bilgisayarı alıp mutlu mesut yaşayabilirsiniz.

Core i3: bütçe konusunda bazı sıkıntılarınız varsa bu işlemciler işinizi görecektir. İşlemciler günlük işlerinizi çok rahat yapabilecek düzeye çoktan ulaştı.

Bu bölümü istediğim kadar detaylandıramadığımı düşünüyorum, ancak istediğim kadar detay verirsem de yazı okunulamayacak kadar uzayacak. daha detaylı bilgi isteyenler birkaç google aramasıyla bu detaylara ulaşabilir diye düşünüyorum.

Disk:

Bu bölümü çok kısa tutacağım, bilgisayarda şu anda genel olarak kullanılan iki tür depolama birimi var. ssd ve hdd. Size vereceğim en net öneri ise şu geldiğimiz 2020 yılında ssd olmayan bir bilgisayar almamanız. İşlemciden sonuna kadar kısın, gerekirse erteleyin bilgisayar alımını ama ssd'siz bilgisayar almayın.

En kötü durumda 120GB SSD'niz olsun, ileride harici disk alırsınız. Daha detaylı bilgi isteyen [SSD hakkında herşey](#) Bağlantısını inceleyebilir.

Söyleyeceğim ikinci ve unutulmaması gereken şey ise ssd mevzusuydu. sonraki bölüme geçmeden belirteyim herşeyi unutun ama işlemciler konusundaki tavsiyemi ve ssd konusundaki tavsiyemi unutmayın derim.

Ekran kartı:

Oyun bilgisayarını almayacağımızı varsayıyorum, harici ekran kartı olmasının bize katacağı gerçekten çok az şey var. O yüzden bilgisayarınızda harici ekran kartı olmamasını bir sorun olarak görmemeniz, hatta ekran kartı varsa da en düşük ekran kartı modelini tercih etmenizi öneriyorum. Düşük ekran kartı modeli almışken düşük çözünürlük de almamak olmaz tabii. Düşük ekran çözünürlüğü demek çok daha uzun dayanan pil ömrü ve daha kötü bir görüntü anlamına geliyor. Görselliğe önem vermeniz gereken durum varsa yapabileceğim bir şey yok tabii. Ekran çözünürlüğünü yüksek mi düşük mü almak istediğinize karar verdiyseniz, Kaldığımız yerden ekran kartlarına devam edelim.

Nvidia ekran kartının modelinin son 2 rakamına bakarak ekran kartının hangi performans grubunda yer aldığını tespit edebilirsiniz. 10 20 30 40 düşük, 50 60 orta, 70 80 yüksek. “Fiyatları aşırı yüksek, bu bilgisayara araba alınır” dediğiniz bilgisayarların çoğu ekran kartları yüzünden astronomik fiyatlara çıkmaktadır. örnek birkaç ekran kartı modeli: NVIDIA GeForce GTX 860M, NVIDIA GeForce GTX 980M, NVIDIA GeForce GTX 1650, NVIDIA GeForce GTX 1080. Ekran kartlarında son iki rakamdan önce yer alan 9, 10, 20 gibi rakamlar, ekran kartının neslini belirtmektedir ve sayının yükselmesi modelin yeniliğini ifade eder.

Ekran kartıyla ilgili daha fazla detay vermek istemediğime göre bir sonraki adım olan bilgisayar boyutuna geçebiliriz.

Bilgisayar boyutları.

Alacağımız bilgisayara karar verirken seçmemiz gereken en önemli şeylerden birisi alacağımız bilgisayarın boyutunu seçmektir. Çok çeşitli boyutlarda notebooklar olmakla birlikte 15.6, 17 ve 13 inch en çok kullanılan bilgisayar boyutlarıdır. Bu aşamada bilgisayarın taşınabilirliği ve fiyatına göre tercih yapmamız gerekiyor. Eğer taşınabilirlik sizin için en önemli kriterse 13 inch, pek fazla önemli değilse 15.6 inch bilgisayara yönelmeniz doğru olacaktır. 17 inch bilgisayarlar genelde oyun amaçlı üretildiğinden detayına inmemize gerek duymuyorum, taşınması zor, işlem gücü yüksek, pili çabuk biten bilgisayar topluluğu diyerek özetlemiş olayım.

15.6 inch bilgisayarlar:

- Klavyesi 13 inch bilgisayarlara göre daha büyük olacaktır
- Genellikle İşlemciyi soğutmak için daha fazla alan vardır, işlemci daha serin çalışır ve daha uzun süre boyunca yüksek performans gösterebilir.
- Fiyat olarak her zaman 13 inch bilgisayarlara göre ucuzdur.
- Çoğu 15.6 bilgisayarlarda ram ve depolama sürücüsünü güncelleyebilirsiniz.
-

13 inch bilgisayarlar:

- Hafif ve küçük olduğundan taşınması oldukça kolaydır.
- Genelde premium segment ürünler olduğu için fiyatları aynı özellikleri taşıyan 15.6 inch bir bilgisayara göre pahalıdır.
- Premium segment olsalar bile aynı işlemci 15.6 inch bilgisayarda daha iyi performans göstermektedir. Yine de endişelenmeyin, İşlemci kullanımımı ve açık uygulamaları yukarıda yazmıştım, elimdeki bilgisayar 13 inch ve i5 u işlemcili bir model.
- Çoğunlukla pil ömürleri oldukça uzundur.
-

Ram:

2020 yılına geldik, minimum 8 gb önerimdir, 16 gb de alsanız tadından yenmez, 4 gb ??? 2020 yılı diyorum 4 gb ram mı kaldı? Fiyat konusunda sıkıntılarınız var ise, yükseltilebilir bir 15.6 inch bilgisayar alıp ileride yükseltirsiniz, bu seçenek de olumlu.

Ufak bir bilgisayar incelemesi

Rastgele seçtiğim bir bilgisayarı yorumlayıp genel tavsiyelerimi verip yazımı sonlandıracağım.

- İşlemci Intel Core i7 performanslı bir bilgisayar bizi bekliyor.
- İşlemci Modeli i7-9750H 2.60GHz Turbo 4.50GHz 12MB takısı h, yani muhtemelen 45w güç tüketen, performansı yüksek ama pil canavarı bir makine var karşımızda.
- Sistem Belleği (Gb) 8 Gb. Eh işte minimumu karşılıyor.
- Sabit Disk 1 Tb sabit disk dediği hdd yani eski teknoloji olan asla önermediğimiz.

- Sabit Disk Hızı 5400rpm disk hızı verdiği göre bu bir ssd değil.
- SSD Slotu M.2
- SSD 256 Gb bu da demek oluyor ki hem ssd, hem hdd olan bir bilgisayar. oyun bilgisayarlarında sıklıkla karşımıza çıkan bir yapı. Hddler daha ucuz olduğu için oyun depolama alanı olarak kullanılıyor.
- Grafik İşlemcisi GeForce GTX1650 “50 ile bittiği için ortalama bir ekran kartı diyebiliriz. Oyun bilgisayarı olarak kullanılabilir bir ekran kartı. Ancak ortalama bir ekran kartı da bilgisayarında olsun demeyin, can yakar. Olabildiğince alt model seçin ki ekran kartına para vermiş olmayın.
- Ekran Boyutu 15.6 inc taşınması biraz daha kolay bir oyun bilgisayarı.
- Dokunmatik Ekran Yok. Genelde dokunmatik ekran olmamasını tercih ediyorum bireysel olarak, eskiden kalma bir düşmanlığım var.
- Ekran Çözünürlük 1920 x 1080 fhd çözünürlük, bunun üstünde olmasa iyi olurdu zaten.

Bu bilgisayarı alsanız evet kullanabilirsiniz günlük işler için, ama neden ihtiyacınız olmayan bir ekran kartına, işlemciye ve hddye 7800 tl para veresiniz? Taşınması da ağır olur hem. İyisi mi siz bu ağır, pili az giden, ekran kartı bir işimize yaramayacak bilgisayar yerine kendi ihtiyaçlarınızı düşünerek farklı bir bilgisayar alın.

-

Genel tavsiyelerim:

- Bütçeyi belirlediniz, bilgisayarları da seçtiniz şimdi ne yapmalısınız?
- Alacağınız modellerin incelemelerini bulmaya ve onları dinlemeye çalışın. Googleye bilgisayar modelini yazarak başka kullanıcıların o bilgisayar modeliyle problem yaşayıp yaşamadığına dair bilgi edinmeye çalışın.
- Alacağınız markanın kronik sorunları var mı, bilgisayarın teknik servisi hakkında internette neler yazıyor okuyun.
- Bilgisayara dokunmaya çalışın. İnternette özelliklerini ne kadar beğensek de dokusu hoşumuza gitmeyecek bir bilgisayar almak istemeyiz.
-

Şimdilik benden bu kadar, son olarak 8 9 yıl önce bilgisayarlar hakkında okuma yaptığım, şu an yazım içerisinde alıntısını kullandığım ve sizin de faydalanabileceğiniz bir siteyi de yazımın altına bırakıp yazımı bitiriyorum.

<https://www.enpedi.com>

ONLINE EĞİTİM PLATFORMU: UDEMY

Can Deniz Balkaya

Candenizbalkaya96@gmail.com

Sayı: 74, Nisan 2020

Herkese selam. Bugün sizlerle online bir eğitim platformu olan Udemy’yi incelemek istiyorum. Hazır evdeyiz, bu zamanları değerlendirelim. Youtube veya diğer platformlarda çeşitli eğitimler bulabiliyoruz zaten. Ancak Udemy, direkt olarak sadece eğitimler için tasarlanmış bir platform. Aslında son zamanlarda ünlü olan, milyonlarca kullanıcıya sahip bir uygulama. Udemy’de konunun uzmanı eğitimciler ders veriyor; öğrenmek isteyen öğrenciler de verilen kurslara kaydolarak eğitim alıyor. Kullanıcılar eğer ücretli bir kursa kaydolmuşsa ve kursu bitirdiyse, Udemy sertifikası kazanıyor. Bu ne işe yarıyor, orasını yuvarlamışlar. Ulusal veya uluslararası herhangi bir geçerliliği olmayan bu sertifikayı hayal gücünüze göre kullanmak size kalmış. Çoğu kurs ücretli olsa da, ücretsiz kursları da bulmak mümkün. Uygulamayı takip ederseniz, ücretsiz kursları bulabilirsiniz. Ancak ücretli kursların da çoğunun ücretleri genellikle 30 Türk Lirası civarında.

Önemli bir not düşmek istiyorum: Sayfada, “Acil, bugün son! Şimdi 29.99, sonra fiyatlar roket olacak!” tarzı bir mesaj görürseniz, kanmayın. Bir hafta sonra tekrar 29.99’a düşüyor genelde. Farklı kurslar düşebilir, orası eğitimciye kalmış.

Topluma bu önemli nottan sonra devam edelim. Udemy’nin önemli kazanımlarından biri, platform aktif olduğu sürece, kaydolduğunuz derse her zaman erişebilirsiniz. “Öğrendikten sonra ne işime yarayacak, yazıda reklam yapmak için övücü, uzatıcı iki kelam olsun diye karalamış herif...” demeyin. Dersler, eğitimciler tarafından güncelleniyor. Yani aldığımız derse 2 yıl sonra bir güncelleme gelebilir. İlgilendiğiniz konu ile ilgili son gelişmeleri, son bilgileri de öğrenme fırsatını elde ediyorsunuz bu şekilde. Son olarak, günümüzdeki diğer tüm platformlar gibi Udemy de mobil uygulamalara ve mobil bir web sitesine sahip. Ancak bazı özellikler, bazı alanlarda kullanılmıyor. Hangi özelliklerin nerede olduğuna, aşağıdaki adresten bakabilirsiniz:

[Hangi Udemy özelliği nerede kullanılır](#)

Şimdi biz tanıtım kısmını geçelim, platforma nasıl kaydolacağımızdan başlayalım.

Udemy'ye Kaydolma ve Giriş Yapma

İlk önce uygulamaya <http://www.udemy.com> adresinden girelim. Eğer hesabınız varsa veya Facebook, Google ya da Apple hesabıyla oturum açmak isterseniz, bu paragrafı geçebilirsiniz. Daha sonra, ister aşağı oklarla, istersek de “B” harfi ile dolaşarak “kaydol” düğmesini bulalım ve buraya tıklayalım. İlk kutuya tam adımızı, ikinci kutuya mail adresimizi ve üçüncü yazma alanına kullanmak istediğimiz şifreyi yazıp sekme tuşu ile bize bildirim göndermeyi teklif eden kutuya gelelim. Burayı Udemy'nin bize teklif mailleri göndermesini istersek, boşluk tuşuyla işaretleyelim, istemiyorsak öylece bırakıp “kaydol” düğmesine tıklayalım. Tebrikler, kayıt işlemi tamamdır. Şimdi sıra geldi oturum açmaya.

Yukarıdaki linkten siteye giriş yaptığımızda, ister “B” harfiyle, istersek de aşağı oklarla “oturum aç” ögesini bulalım. Zaten başlarda olduğundan uzun sürmüyor bunu bulmak. “Oturum aç” dedikten sonra, istersek kaydolurken kullandığımız mail adresi ve şifreyle, istersek de Facebook, Google veya Apple hesabımızla giriş yapabiliyoruz. Üçünden birine tıkladığımızda, sizi zaten bir pencereye yönlendiriyor uygulama. Gerekli bilgileri girdikten, gerekli izinleri de verdikten sonra uygulamada oturum açmış bulunuyoruz. Artık alışveriş listemizi oluşturalım, derslerimizi seçelim.

Kursları Arama ve Sepete Ekleme

İlk önce, hangi alanda kendimizi geliştirmek istediğimizi bulalım. Udemy'de birçok kategoride kurs bulabilirsiniz. Gelin ilk önce kategorilere göre arama nasıl oluyor, ona bakalım.

Udemy'ye giriş yaptıktan sonra, sayfanın en üstüne gelelim. Bir kere “B” harfine bastığımızda, “Kategoriler” ögesini duyacağız. Buraya “enter” veya “boşluk” yaptığımızda, kategoriler menüsü genişletilmiş olacak ve kategorilerin alt ögeleri erişilebilir hale gelecek. Aşağı ok tuşuyla hareket ettiğimizde; sırasıyla “Yazılım geliştirme, işletme, finans ve muhasebe, bt ve yazılım, ofiste verimlilik, kişisel gelişim, tasarım, pazarlama, yaşam tarzı, fotoğrafçılık, sağlık ve fitness, müzik, öğretim ve akademi” alt kategorilerini görüyoruz. Bunlar, site üzerinde mevcut olan derslerin türleridir. Aynı şekilde her kategoriye

tıkladığımızda, bu kategorilerin bir de alt türleri vardır. Bu alt türlere göre de seçim yapabiliriz.

Biz şimdi konuyu çok uzatmayalım. Bir kategori seçtiğimizde, kullandığımız ekran okuyucu kısa yollarına göre sayfadaki link listesini alalım. Artık kurslar önümüzde linkler halinde açıldı. Bu linklerden hem kurs bilgisini hem de kursun geçerli ücretini duyabiliriz. Aşağı doğru indiğimizde, sayfa değiştirme linkini de göreceğiz. Sadece “2” diyecektir ekran okuyucumuz bize. Orası, ikinci sayfaya geçme alanı.

Bir de arama alanından, istediğimiz anahtar kavramlara göre arama yapabiliriz. Bunun için sayfanın en başına gelip bir kez “E” harfine basmamız yeterli. Zaten ekran okuyucumuz bize “Dilediğiniz şeyi arayın” diyecektir. Arama yaptıktan sonrası aynı: Link al, kurslar listelensin. İsteddiğimiz kursa gelip “enter” yapalım.

Kurs sayfası açıldı. Burada “B” harfi ile dolaştığımızda, “sepete ekle” düğmesini göreceğiz. Bu düğmeye tıkladığımızda, kurs sepete eklenmiş oluyor. Bazen ek kurslar çıkarabilir, ctrl+end tuşu ile sayfanın aşağısına gidip “shift B” yaparak “kapat” dersek, o alandan da çıkarız. Kursun sepete eklenip eklenmediğini, kurs sayfasında “sepete ekle” kısmının, “sepete git” olarak güncellenmesinden anlayabiliriz. Bu şekilde, istediğimiz kadar kursu sepetimize ekleyebiliriz. Sepete eklemenin tek avantajı, birden fazla kursu aynı anda almak oluyor. Eğer sadece tek kursu almak istiyorsak, “hemen satın al” düğmesine tıklayarak da kursu satın alabiliriz.

Sayfanın başına gelip alışveriş listesine gelene kadar “B” yapalım. Buraya tıklayalım, “H” harfine basalım. Sepetimizi gösterecektir. Sepetteki ürünlere göz attıktan sonra, ödeme işlemine geçebiliriz.

Bu bölümde, son olarak, istek listesine değinmek isterim. “İstek listesine ekle” dediğimizde, “sepete ekle” dedikten sonra çıkıyor, kursu daha sonra almak için ekliyoruz. Mesela kurslara bakıyoruz ama hangisinin bize daha faydalı olup olmadığını kestiremedik. Gözümüze çarpanları kaybetmemek için istek listemize eklediğimizde, tüm kursları taramayı bitirdiğimizde, dönüp karşılaştırabiliriz.

Kurs seçiminde dikkat edilmesi gereken birkaç püf nokta:

Aramaları yaptık, kursu seçtik. Ama bu kurs bizim işimizi görecek mi veya ne kadar kaliteli? Elbet de kafamızda bu ve bunun gibi çeşitli soru işaretleri var. Şimdi kurs sayfasında bunlara yanıt bulmaya çalışalım.

Kurs sayfasına girdikten sonra, sayfanın üstündeyken bir kez “H” harfine basıp dersimizin isminin yazdığı başlık seviyesine gelelim. Aşağı okla ilerlediğimizde sırasıyla kursun tanımını, kursun ortalama puanını ve yorumunu, kursta kaç öğrenci olduğunu, kurs eğitmenini, kursun en son ne zaman güncellendiğini, fiyatını, ön izleme ve sepete ekleme butonunu görüyoruz. Puanlar, öğrenci sayısı ve güncelleme tarihi, bizim için önemli kriterler. Puan 0-5 aralığında değişiyor. Puan ne kadar yüksekse, kurs o kadar iyi anlamına geliyor. Tabii şişirme de olabilir, buna bakacağız. Aynı şekilde, kursun eğitimcisini de biliyoruz. Hakkında bir araştırma yaparak, genel anlamda bir fikir elde edebiliriz eğitmen hakkında. Yeterlilikleri, daha önce yaptığı işler, katıldığı projeler vs.... bu da, bir kurs seçerken son derece önemli bir kriterdir.

Şimdi gelelim yorumlara. Puanlarda dikkat ettiyseniz veya ekran okuyucunuzun özelliği açıksa, “yorumlarda aynı sayfa” ibaresini duymuş olmanız lazım. Oraya tıklayalım, bir kez “E” harfine basalım. “Yorumlarda ara” ibaresini duyduk. Oradan aşağı okla ilerlediğimizde, ekran okuyucu hiçbir şey okumayacak. Ancak orası dolu, karakter farklı. Yılmadan inin aşağıya, orada ilk yorumu göreceksiniz. Aşağı doğru devam ettiğinizde, diğer yorumları da görebilirsiniz. Yorumlar, o kursu seçip seçmeyeceğinizde, önemli bir rol oynayacaktır.

Yorumlara da baktık. Ancak bu ders bize neleri vad ediyor, kursun içinde neler var, hangi imkanlara sahibiz? Tüm bu sorular, ders sayfasında eğitimci tarafından cevaplandırılmış. Buraya erişmek için, sayfanın en başında bir kez “L” harfine basalım. Buradan aşağı doğru taradığımızda; kursta sunulanları, dersin neler içerdiğini, tanımları, bizi nelerin beklediğini falan görebiliriz.

Dersin bize uygun olup olmaması konusunda son bir nokta, ön izleme. Biraz önce sadece neler olduğunu sıralarken değinmiştik. Şimdi o, “Bu kursu önizle” düğmesine tıklayalım. Küçük bir sayfada, eğiticinin örnek olarak koyduğu videoları göreceğiz. Herhangi

birisine tıkladığımızda, video açılacak. Videoya bakarak da kursun bize uygun olup olmadığına karar verebiliriz.

Not: Sayfanın en başına gidip, “tap” tuşuna basarak video kontrollerine ulaşabiliriz.

Satın Alma ve Ödeme

Kriterlerimize ve ihtiyaçlarımıza göre kurs seçtik, sepetimize ekledik veya kurs sayfasındaki “hemen satın al” düğmesine tıkladık. Artık önümüzde ödeme ekranı var. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, sayfada yukarıdan aşağı ilk önce yazım alanı, daha sonra o yazım alanının etiketi geliyor. Örneğin önce bir yazı alanı duyuyoruz. Aşağı ok tuşuna bastığımızda ise, o yazı alanının bize neyi sorduğunu görüyoruz.

İlk yazı alanına ismimizi, ikinciye kart numaramızı yazıyoruz. Daha sonra, kartımızın son kullanma tarihini ay ve yıl olarak seçip kartımızın arkasındaki güvenlik kodunun son üç rakamını giriyoruz. Sonra kartımızı hatırlamak isteyip istemediğimizi soruyor. Burayı da istediğimiz gibi işaretliyoruz ve “ödemeyi tamamla” düğmesine basıyoruz. 3d güvenliğe bağlı olarak, bize sonraki işlemde telefonunuza bir şifre gelebilir veya gelmeyebilir. Bu, sizin ve bankanızın arasında; ben buna karışmam. En sonda, ödeme tamamlanmış olacaktır muhtemelen.

Not: Ücretsiz kurslarda ödeme yerine “kurslarıma ekle” veya “kursu al” tarzı bir şey çıkıyordu. Haliyle ödeme sayfası çıkmıyor. Ama şu an, tam olarak ne çıkıyor hatırlamıyorum.

Kursa Erişme ve Videoları Oynatma

Satın alma işlemi bitti, artık çalışma zamanı. Udemy’nin sevdiğim bir özelliği, çoğu sayfada link listesi aldığımızda, en yukarıda “Udemy” diye bir link var. Bu link, bizi ana sayfaya atıyor. İster buradan ana sayfaya gidelim, istersek de sayfanın başına gelip “B” harfiyle “kurslarım” ögesini bulup tıklayalım. Daha sonra ister link listesi alalım, istersek de bir kez “H” harfine basıp bir kez de “B” yaptıktan sonra, aşağı doğru inelim. Aldığımız kursları göreceğiz. Birden fazla kurs varsa, en son tıkladığımız kursa göre sıralanacaktır. Buradan istediğimiz kursa tıklayalım. Bizi, kursun daha önce gördüğümüz genel karşılama yazıları, kurs hakkında bilgilerin olduğu alan karşılıyor.

Şimdi burada önemli bir nokta var. Kursun başlangıç sayfası, kursun açıklamalarının bulunduğu uzun yazılardan oluşan bir yer. Bizim buradan tez zamanda kurtulmamız

gerekiyor, aradığımızı daha rahat bulmak için. Kurslar; genel bakış, soru cevap, yer işaretleri ve yorumlar olmak üzere dört farklı parçaya ayrılmış. Genel bakış adı üzerinde ilk karşılama alanı. Soru cevap kısmı, sorularımızı soracağımız ve cevap bulacağımız yer. Buradaki sorularımız kursa katılan herkes tarafından görülebilir. Aynı şekilde gelen cevaplar da herkes tarafından görülebilir. Biz de diğer soruları ve eğiticinin verdiği cevapları görebiliriz. Yer işaretlerine birazdan geleceğiz. Yorumlar da, kursa yapılan yorumları ve bu yorumlara gelen cevapları görebileceğimiz yer. Değerlendirmeler falan da burada yer alıyor.

Yukarıda bahsettiğim alana gelmek için, web sayfasında bölümler arasında dolaşmamızı sağlayan “R” harfine basıyoruz. Sayfanın başındayken bastığımızda, ilk olarak “ayarlar” düğmesini, ikinci olarak da “gezinme bölgesini” duyuyoruz. Buradan aşağı ok yaptığımızda, artık bahsettiğimiz bölümleri duyuyoruz. Ben sizlere soru-cevap bölümüne girmenizi, orada kalmanızı tavsiye ediyorum.

İlk olarak, sayfada bul özelliğini açarak, oraya “içeriği” yazalım. “kurs içeriğini” duyuyoruz. Aşağı ok yapalım bir iki defa, “bölüm 1, giriş” diyecek. Oraya tıkladığımızda, o bölümün altındaki dersleri görüyoruz. Burayı açtığımızda, bir sonraki girişimizde artık “içeriği” kelimesini aramamıza gerek yok. “Kurslarım” a tıklayıp, “L” harfine bastığımızda, direkt bölümün derslerine ulaşıyoruz. Bu derslerden birine tıkladığımızda, artık video otomatik olarak oynayacaktır.

Video Kontrolleri

Son aşamadayız. Artık video kontrollerini kullanmaya bakacağız ve işimiz bitecek. Evet, video derse tıkladığımızda otomatik açılıyor; ancak durdurmamız gerektiğinde, videonun hızını veya sesini ayarlamamız gerektiğinde neler yapabiliriz ona bakalım.

Video kontrol ekranı, sayfanın en başında ortaya çıkıyor. Bu alanda, sanal imleci kapatmanızı tavsiye ederim. Önce sayfanın en başına gidelim, daha sonra istersek sanal imleci kapatalım. Ancak bu gerekli değil.

Ama “tap” tuşuyla dolaşmamız gerekiyor. Bu gerekli işte. Çünkü “tap” ile dolaşmadığımızda, etiketsiz olarak telaffuz ediyor ekran okuyucu. Ancak “tap” ile dolaştığımızda, o etiketsiz olan şeylerin ne olduğunu duyabiliyoruz.

Dolaşırken ilk denk geldiğimiz öge “paylaş”. Buraya tıkladığımızda, dersi paylaşabileceğimiz bir link ortaya çıkıyor yazım alanında. O linki kopyalayıp istediğimiz kişiye gönderebiliriz.

İkinci öge, “ek kaynaklar”. Burada, ders ile ilgili seçenekler var. Altı adet seçenek var, ancak ben sadece 3-4 tanesini görüyorum. Neden olduğunu bilemiyorum. “Favorilere ekle, arşive ekle, hediye olarak gönder” gibi seçenekler var. Daha başka neler var, bilemiyorum. Burada ek şeyler görenler varsa veya neden altı ögeyi de göremiyorum sorusunun cevabını bilen varsa yazsın bana.

Daha sonra, eğer video oynamıyorsa, “videoyu oynat”; eğer oynuyorsa direkt bizi videonun ilerleme alanına götürüyor. Oradan ok tuşlarını kullanarak videoyu ileri geri alabiliriz.

Artık “videoyu duraklat, 5 saniye ileri geri alanları, ses seviyesi vs.” hepsini bu kontrol alanında bulabiliriz. Ancak biz bunlarla uğraşmak istemiyoruz. Her seferinde “tap”larla gidip bir şeyler bulmaya mı çalışacağız? Elbette hayır. Videoya tıkladığımız anda, hiçbir şey yapmadan sanal imleci kapatalım. Artık sol sağ oklarla videoyu ileri geri alır, aşağı yukarı oklarla ses seviyesini ayarlayabilir, boşluk tuşuyla da videoyu duraklatıp oynatabiliriz.

Ek Not: Not alma veya farklı bir pencerede videoyu duraklatmamız gerekiyorsa, klavyemizdeki multimedya tuşlarından bunu rahatça yapabiliriz. Bilmemiz gereken tek şey, klavyemizde hangi tuşların duraklat / oynat olarak kullanıldığını bilmektir. Bunu da kendi bilgisayar markanızı araştırarak bulabilirsiniz.

Videonun hızını değiştirmek için yine ses seviyesini vs. ayarladığımız alanda “tap” yaparak oynatma hızını bulup, “boşluk” veya “enter” ile tıklayalım. Orada seçenekler çıkacak. İsteddiğimiz düzeyi seçip “enter” yaptığımızda, videomuz hızlanacak veya yavaşlayacaktır.

Şimdi gelelim “yer işareti ekle” bölümüne. Buraya tıklayıp bir isim girdiğimizde, otomatik olarak yer işaretimiz ekleniyor. Daha sonra soru ve cevapların altındaki yer işaretlerine tıkladığımızda eklediğimiz yer işareti ekranda görünüyor. Buradan, oraya tıkladığımızda direkt kendimizi orada buluyoruz. “Yer işareti ekle”ye, yine videonun konumunu ayarladığımız yerde “tap” tuşlarıyla ilerleyerek ulaşabiliriz.

Yer işareti ekleme özelliğini; bir yerde kafamız karıştığında ve dönüp bakmak istediğimizde, birine bir şeyleri göstermek istediğimizde, o anda anlatılan şeyi önemli bulduğumuz gibi durumlarda kullanabiliriz.

Son Söz

Bu anlatımdan sonra, düşündüğümüz bir kursa tıkladıktan sonra bir kez “H” yapıp iki kez yukarı ok yapalım, “enter” yapalım. Oradaki yazı alanlarına gelip isim kısmına benim ismimi, mail kısmına da benim mail adresimi yazıp bana kurs hediye edebilirsiniz. Şaka bir tarafa, oradan istediğiniz birine kurs hediye edebilirsiniz. Özel günler olur, doğum günü olur... Hadi size bir hediye alternatifi daha sundum, değerlendirin bunu.

Bir platformun nasıl kullanıldığını, kaba taslak anlatmaya çalıştım. Elbette eksik kaldığım noktalar vardır. Bunları ister bana mail atarak, isterseniz de sayfanın altında bulunan yardım ve destek linkinden sorabilirsiniz. Tam olarak derslerin erişilebilirliği sağlanmıştır diyemem. Her dersin eğiticisi farklı, dolayısıyla her ders eğitmeninin de erişilebilirliğe yaklaşımı farklı olacaktır. Ancak her alanda olduğu gibi, bu alanda da erişilebilirliğin bir hak olduğunu ve eğiticilerin bunu sağlamaları gerekliliğini haykıracağız. Yaşamın her alanında var olmaya, var olduğumuz yerlerde de evrensel tasarım ilkelerini var etmeye devam edeceğiz.

EV İŞLERİNE SIFIRDAN GİRİŞ - 1

Murat Kefeli

M.K@MURATKEFELI.COM.TR

Sayı: 77, Temmuz 2020

Peşin peşin söyleyeyim: Eğer uzun süredir size ait bir yaşam alanınız varsa bu yazı dizisinden pek bir şey öğrenemeyeceksiniz. Ancak yazı dizisi içinde bahsedilecek olan bazı ürünleri duymamış olma olasılığınız da mevcut. Bu yazı dizisini, bir yerlere tayin olan veya üniversitede, üniversite sonrasında yalnız yaşamaya başlayan arkadaşlar için derlemeye çalıştım. Bir evin temel fiziksel ihtiyaçlarına ve ürün önerilerine yer verdiğim yazının bu parçacığından sonra ev temizliğiyle ilgili konulardan dem vuracağım.

Tabii yazmak ve yaşamak tamamen birbirinden ayrı iki kavram. Tıpkı nasıl yapılacağını bilmek ile yapmamayı tercih etmek gibi... On sekiz gün boyunca elimi herhangi bir temizlik aracına sürmediğim dönemlerin varlığından bahsedersen "Hiji-Man" olmadığım da anlaşılır sanırım. Sevgili annem, "Ya şu evini temizle ya da temizliği ben yapacağım" dememiş olsa o süre kaç güne varırdı, pek fikrim yok... Aslında var da yok! Ama tabii bu on sekiz günlük temizliğe el sürmeme süresine mutfak dahil değil. Kim demiş, "Böcek fobisi hiçbir işe yaramaz!" diye? Neyse... Sanırım yazının giriş kısmı için yeteri kadar gevezelik yaptım, değil mi?

ÖNEMLİ OLAN İŞLEVİ DEĞİL BOYU

Yalnız yaşama sürecine başlanırken bana göre ilk yapılması gereken şey, "Halısız ev mi olur! Hasta olursun!" benzeri cümlelere kulağınızı tıkamak. Benim kişisel fikrim, körcül yaşam biçimiyle halının pek uyuşmadığı yönünde. Özellikle süpürme ve silme işinde hayli dert açıyor. Her ne kadar yer silme aşamasında, "Zaten üstünde halı var, altını silmesem de olur" avantajını doğuruyor olsa da kısa bir süre sonra çamurumsu bir birikinti de peydah oluyor!

Piyasada birçok farklı modelde ve tipte elektrik süpürgesi mevcut. Kimisi katlanabilen cinsten kimisi şarjlı kimisi torbalı kimisi de torbasız. Emin olmanız gereken tek şey var: Ürün adındaki "W" (Watt) değeri ne denli yüksek olursa emiş gücü de o kadar güçlü olur. Her ne kadar son yıllarda üretilen elektrik süpürgeleri, elektrik tüketimini azaltmak amacıyla düşük emiş güçlü olsa da piyasada hâlâ 2200-2800W aralığında süpürge satılıyor. Ürün seçiminde dikkat edilmesi gereken ikinci nokta boru ve uç aparatlar. Çoğu model "teleskop boru" olarak üretiliyor; yani süpürgeborunun borusu iki parça ve alttaki parça üsttekinin içine giriyor. Bu süreçte tırtıklı ve klipsli bir yapı kullanıldığından boru boyunu istediğiniz seviyeye ayarlayabiliyorsunuz.

Hemen hemen her süpürge birer adet olmak üzere dikdörtgen, sivri uç, mini uç gibi adlandırılabilir uç aparatları bulunuyor. En önemlisi dikdörtgen olanı. Üstündeki manivela sayesinde bu ucun alt kısmında yer alan tekerlekler aktif-pasif hâle geliyor. Eğer içe çekili pozisyondaysa dikdörtgenin çevresindeki kıllı yapı ile süpürüyorsunuz -ki bence hiç de manidar bir şey değil. Tekerleğin olması hayli pratiklik sağlıyor bu yüzden fi tarihten kalmış bir modele denk gelirsiniz bu özelliği kontrol etmeyi unutmayın derim. Sivri uç denilen aparatı da koltuk aralarını süpürmek için yapmışlar sanırım... Hiç deneme ihtiyacı duymamış olmaksızın utanmıyorum!

Son yıllardaki bazı ürünler "torbasız" ifadesiyle satılıyor. Süpürgeborunun içinde herhangi bir torba yok. Ne denli kullanışlıdır pek fikrim de yok. Ama açıkçası süpürme eyleminde süpürge içine neyi çektiğinize dair fikrinizin olmayacağını dikkate alınca pek mantıklı gelmiyor. Neyse ki yeni nesil süpürge boruları ve uçları hayli akıllı... Spor ayakkabı için giyilen, kısa ve ince kumaştan yapılmış çorabı yerde unutmuş olsanız dahi içine çekmiyorlar. Yok siz ısrar ederseniz direnir deliler gibi böğürüyorlar veya benim ayak boyutum çocuk mezarı kıvamında olduğu için benim süpürgem böğürüyor.

EVREŞE YOLLARI DAR SİZE HIRDAVATÇI YOLU VAR!

Piyasada envai çeşit yer silme seti var -ki üç kelimededen oluşan bu tanımı kullanmamak için insan evladı buna kısaca "Vileda" diyor. "Twister vileda" olarak adlandırılan bir üründe

bunlardan biri. Bu ürünün kova kısmında dönen bir mekanizma var. Siz mekanik yapıya sahip sopayı bastırıp kaldırdıkça vileda ucundaki suyun sıkılma işlemi gerçekleşiyor. Boyunuz uzunsa daha kullanışlı bulabilirsiniz ama uzun vadede pek de dayanıklı olduğunu iddia edemem.

Uzun boydan bahsetmişken belirteyim. Üreticilerin dertleri nedir, bilmiyorum ama çoğu Vileda'nın sopası hayli kısa. Silerken hem yorucu oluyor hem de bel ağrısı yaratabiliyor. Büyük marketlerde ürün çeşidi bol olduğu için uzun sopalı ürünleri bulmanız da mümkün. Gelelim işin en önemli faslına...

Vileda ucu seçimi yer silme eyleminde kilit noktada. Bu ürünü alırken, "Ucuz etin yahnisi sert olur" atasözünü hatırlamanızı tavsiye ediyorum. Çünkü özellikle indirimli ürünler satan zincir marketlerdeki vileda uçlarının fiyatı düşük; amma velakin sarkıt sayısı da az. Sarkıtların sayısı ve kalitesi sonuca hayli etki yapıyor. Ama ne olursa olsun kişisel fikrim elyaf veya benzer materyallerden üretilen vileda uçlarının başarılı olmadığı yönünde. İşte bu nedenden dolayı tavsiyem bu uçları bir hırdavatçıdan -modern adıyla yapı marketten- veya eşek kadar büyük marketlerdeki hırdavat reyonundan tedarik etmeniz. Çünkü bu reyonlarda otel, hastane, AVM gibi geniş mekanlar için üretilmiş "sanayi tipi" vileda uçları bulunuyor. Bu ürünlerin sarkıtları hem daha uzun oluyor hem de kalın bir örgü ipten yapıldığı için çok daha hızlı ve etkili sonuç veriyor. Tabii diğerlerine göre daha uzun süreli kullanılabilmesi bir yana, normal vileda uçlarının kuruma aşamasında yarattığı garip koku bu ürünlerde daha az oluyor. Her ne kadar annemin başımda durarak uygulattığı bilimsel deney sonucunda yer silme eylemi sonrası Vileda ucunun temizlenmesi hâlinde kokunun oluşmadığını öğrenmiş olsam da bilime her zaman kulak vermenin gereği olmadığı kanısındayım.

Eğer eviniz büyükse ve "çamaşır odası" olarak adlandırılan bir alan varsa hırdavatçı reyonundaki sanayi tipi kovalara da göz atmanızı öneririm. Bu kovalar tekerlekli olmakla birlikte üzerinde ufak bir sıkıştırma aparatı oluyor. Viledayı suya sokup çıkardıktan sonra o aparatın içine yerleştiriyor ve sonrasında aparatın yanındaki otuz kırk santimlik manivelayı bastırıyorsunuz. Aparat içindeki iki parça sıkışarak vileda ucunun suyunun neredeyse tamamını sıkıyor. Diğer bir avantajı da bu ürünlerin sopası, plastik ürünlerde kullanılan hafif metal sopalardan biraz daha ağır olsa da suyu sıkmaya çalışırken ikiye bölünmeyecek kadar sağlam. Aslına bakarsanız sopayı bastırırken ikiye bölünmesi veya eğilmesini şahsen pek

kafaya takmıyorum. Amma velakin boru eğilirken ivme nedeniyle kovanın da devriliyor olması gerçekten çok üzücü oluyor...

Madem hırdavatçıya gidiyorsunuz; birkaç ürünü daha gözden geçirin. Örneğin "toz alma tüyleri" ilginizi çekebilir. Eğilip bükülen otuz kırk santimlik bir alaşım çevresine bolca yerleştirilen kıl/tüyden oluşan bu ürünler düzgün kullanıldığında hayli işlevsel. Tabii seçeceğiniz ürünün kalitesi hayli önemli. Tavsiyem, "mıknatıslı" özelliği olan toz fırçalarından tedarik etmeniz. Sürtünme nedeniyle oluşan elektrik sayesinde tozların tüylere yapışması sağlanıyor -ki sanırım tüyler özel bir kimyasal yapıya sahip. "Düzgün kullanımdan kastın nedir?" sorusunun yanıtı çok basit: Düzenli kullanım. Bu ürünler on beş günlük tozu almak için değil, günlük toz alma işlerinde kullanılmak için üretilmiş. Yani gün aşırı fırçayı sağa sola sürterek gayet rahat şekilde toz aldığınız sürece performansları gayet iyi. Ötesinde kalın toz tabakalarında hiç mi hiç işe yaramıyor. O da yetmezmiş gibi annenizin, "Madem kullanmayacaktın, niye o kadar para verdin o sopaya!" sorusu karşısında boynunuz bükük kalıyor...

Klozet temizliğinde kullanılan fırçalara geçelim... Piyasadaki çoğu ürün plastik ve fırçanın içine girdiği bir haznedan oluşuyor. Hırdavatçıda seramik veya metalden üretilen, otuz santim civarı boya sahip, fırçanın tamamını içine alan ve üst tarafı kapaklı ürünler de bulabilirsiniz. Her iki tip ürünün de avantajı ve dezavantajları mevcut. Hayal gücünüzü çalıştırarak karar vermeniz en iyisi!

Tuvalet kâğıdı asacaklarına da bakmanız fena olmaz. Sağdan soldan kayıp düşen rulolar sinirinizi bozuyorsa ruloyu taktıktan sonra sol, sağ ve ön kısmını kapatan başlığı olan krom ürünler sizi mutlu edecektir. Ayrıca bir adet yerine iki adet almanız da gayet mantıklı olabilir. Her ne kadar evime misafiriğe gelen arkadaşlar için dalga konusu olsa da benim klozetimin hem sağındaki duvarda hem de su rezervuarının asılı olduğu duvarda tuvalet kâğıdı rulosu bulunuyor. Acil durum paketleri her zaman kurtarıcı olur -tabii beceriksiz hükümetler tarafından açılmadığı sürece.

Tuvalet kâğıdı reyonundan çıkmadan önce kâğıt havlu asacağı ürünlerine de bakmanızı öneririm. Kâğıt havlular için genişliği ayarlanabilen asacaklar var. Böylece üretim

standartlarına uymayan cins bir üreticinin kâğıt havlusuna denk geldiğinizde nasıl takacağınızı düşünmek yerine sağa-sola hareket eden plastik kenarı kaydırmak yeterli oluyor.

Bir adet de krom askılık almalısınız. Hani banyolarda oluyor ya? Bir ucu açık olarak yataylamasına yerleştirilmiş krom çubuktan olan havlu askıları? Hah, işte onlardan! Hırdavatçıdan çıkmadan önce bir de tezgâh üstünde duran küçük çöp kovanız için ince torba alırsanız hayli dertten kurtulursunuz. Yani marketlerin sebze-meyve reyonlarında kullanılan ince torbalardan söz ediyorum. Krom asacağı, lavabonun hemen altındaki dolap kapağının iç kısmına vidalayıp poşet rulosunu da oraya geçirdiğinizde hayli bir işlevsel oluyor.

Tabii şimdi bazılarınız, "Plastik torba tüketimini arttırmak hoş değil!" diye düşünecektir. Haklısınız da... Ancak artık marketlerde bez torba kullanılıyor. Kaldı ki diğer plastik poşetleri daha etkili biçimde kullanabiliyor insan. Çoğu yerde tetrapak, cam, plastik kumbaraları yok; ancak her ilçede çöp toplama yerlerini işleten şirketler var. Kullandığınız tetrapak, pet şişe, cam şişe ve geri dönüşüme gönderilebilecek diğer materyalleri rastgele çöpe atmaktansa, onları buruşturup büyük torbalara koyarak çöpe atmak daha işlevsel. Böylece çöp ayırma tesisindeki emekçi o torbayı market poşetiyle birlikte doğrudan ayırıp ilgili banta veya konteynere atabiliyor.

Çöp demişken... Hırdavatçıdan çıkmadan çöp kovalarına da bakmanız hiç fena olmaz. Toplu konutlarda yaşayanların büyük kısmı daha seyrek çöp atmak için tezgâh üstü kovalar yerine büyük kovaları tercih ediyor. Bunların plastikten yapılanı da var, metal olanı da. Plastik olanların kapak açma mandalı bir süre sonra kırılıyor ancak metal olanlar hayli uzun süre dayanıyor. Diğer bir alternatif ise dolap içi kovalar. Bu kovalar, lavabo dolabının kapak kısmına bağlanıyor. Mutfak dolabı kapağını açtığınızda kovadaki mekanizma otomatik harekete geçerek çöp kovasının kapağını da açıyor. Lastikli basit bir mekanizmadan oluştuğu için kopması hâlinde tamiri de gayet kolay oluyor.

Bir adet de fırça almanızı tavsiye ediyorum. Hani araç veya balkon yıkamada kullanılan ucu bol kıllı fırçalar var ya? İşte o fırçalar eğer evinizde küvet varsa cankurtarana dönüşüyor. Süngerle, şunla, bunla küveti temizlemek yerine kimyasalı sıkıp fırçayla dalmak hem çok daha hızlı sonuç veriyor hem de daha iyi temizliyor. Fırçanın sap kısmını uygun bir yerinden kesmek küvet içinde daha rahat hareket ettirmenizi sağlıyor. Aynı zamanda hırdavatçılarda "kablo/boru sabitleyici" olarak adlandırılan küçük plastik parçalar da var.

Fırçanın kalınlığına uygun bir sabitleyici almanız ve onu uygun bir yere vidalamanız işinin bittiğinde fırçayı oraya takmanıza imkân veriyor.

Cam silme aparatlarının yer aldığı reyonda da tur atsanız hiç fena olmaz. Tıpkı vileda sopalarında olduğu gibi bu ürünlerde de farklı modeller var. Örneğinin bir tarafı süngerli, diğer tarafı çekçekli olanlar var. Yüksek katlı bir apartmanda yaşıyorsanız camdan sarkıp penceresiz kısımınla uğraşmak yerine teleskop borulu ve hareket ettikçe boyu uzayıp kısalan - teknoloji işte, Haydar Dümen'in bile aklına gelmezdi bu!- ürünler mevcut. Siz sabit dururken kol hareketi sayesinde cam yüzeyi boydan boya silebiliyorsunuz. Ama tabii silme işlemine başlamadan önce aşağıya bakıp orada bir insan evladının olup olmadığını göremeyecek olmanız o zavallı için gerçekten büyük bir talihsizlik...

Hırdavat marketten ayrılmadan önce lavabo pompası, mutfak dolabı kapaklarını kapattığınızda çıkan gürültüyü öldürmek için yapışkanlı ses stoperi, tornavida, pense, çekiç gibi ürünlerden tedarik etmenizi de öneririm. Bunlar, er ya da geç evde ihtiyaç duyacağınız ürünler. Eğer braille bilmiyorsanız mıknatıslı harf kovalarından da bir paket almanız iyi olur. Ne amaçla kullanacağınızdan yazının sonraki parçacıklarında bahsedeceğim.

MARKET ÜRÜNLERİ

Temizlik yaparken kullanılacak kimyasal ürünlerden de yeri geldikçe bahsedeceğim. Ancak büyük marketlerdeki silme ürünleri reyonlarına bir göz atmanızı tavsiye ederim. Farklı yüzeyler için üretilmiş bezler, yüzey temizleyiciler, tek kullanımlık ürünler gibi birçok ürün çeşidi bulunuyor. Tek kullanımlık silme bezlerinin hayli işlevsel olduğunu söyleyebilirim. Yani bir şey döküldüğünde deterjanlı su hazırlamak ve vileda ile işe girişmek yerine kirlenen dar alanı deterjanlı tek kullanımlık bezle temizlemek çok daha kolay oluyor. körüz.biz web sitesindeki "Market Önerileri" bağlantısına göz atarsanız bu tür ürünlerle ilgili detaylara ulaşabilirsiniz. Tabii kâğıt havluyla şöyle bir sildikten sonra "Nasıl da yakında temizlik yapacağım, o zaman adam gibi silerim" dedikten sonra basıp gitmek de etkili bir çözüm.

Yazının bu parçacığını noktalamadan önce deneyimlerime dayanan bir öneride daha bulunmak istiyorum. "Nasıl da yakında yapacağım..." ifadesi taşıyan fikirlerinize dikkat edin. Çünkü günler, günleri kovalıyor. Böyle durumlarda da gün sayma biçiminizi değiştirmeniz

pratikte işe yarayan bir yöntem. Anneniz, kaç gündür temizlik yapmadığınızı sorduğunda veya bir yazı yazıp temizlikle ilgili ahkâm keserken, "Şu kadar gün oldu..." cümlesinde verdiğiniz gün sayısının, "iş günü" üzerinden hesapladığınızı itiraf etmeyin. Yoksa adınız pasaklının önde gidenine çıkar!

KÖRGÖZ İLE HACAMAT

Mustafa İşcier

mustafaiscier@gmail.com

Sayı: 72, Şubat 2020

Hacamat'ım bardaktan

Su akıyor çardaktan.

Yar bana bir eğlence medet, yar bana bir eğlence!

Biraz yavaş ol ulan! Bu nasıl bir işkence?

Ne oldu Körgöz'üm?

Bir şey olduğu yok, seni sormalı?

İyiyim, ne olsun? Elim, dizim, iki gözüm yuvarlanıp gidiyoruz işte.

Sen iki gözünle yuvarlanıyorsun ama ben yuvarlıyorum Hacamat.

Neyi yuvarlıyorsun dostum?

Bastonu! Bak, ucundaki tekerlek dönüyor.

Hahaha, aynen. Ben de sırtında bardak yuvarlıyorum bak!

Yavaş Hacamat! O gördüğün baston yoksa kafanda kırılacak.

Aman, Körgöz'üm sakın ha!

Senin bastona, benim kafama yazık.

Senin kalp gözün açık dostum. Bastona ne hacet?

Öyle deme Hacamat. Baston gözümdür benim,

Her yere onunla giderim.

Hepimiz engelli adayız sonuçta, bir gün benim de baston kullanmayacağım ne malum?

Biz engel tanımıyoruz Hacamat. Bizde engel menjel yok.

Biz farklı görüyor, farklı işitiyoruz.

Nasıl yani Körgöz'üm?

Sen gözünle yolunu, yönünü buluyorsun. Ben ise, bastonumla ve çeşitli navigasyon sistemleriyle.

Sen kulağınla duyuyorsun. Ben ise, işitme cihazımla veya işaret dili aracılığıyla insanlarla iletişim kuruyorum.

İkimiz de aynı şeyi farklı araç ve yöntemlerle yapıyoruz yani.

Fark var o zaman dostum, aramızda yetisel bir fark var.

Asıl fark, farkında olmaktır Hacamat. Dili, rengi, yetisi ne olursa olsun, tüm farklılıklarımızla bir arada yaşamak.